

Vastuullisuus finanssialalla ja siihen kohdistuvat muutokset

Sara Kaipia

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2024

Liiketalous
Taloushallinto

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Taloushallinto

KAIPIA, SARA:

Vastuullisuus finanssialalla ja siihen kohdistuvat muutokset

Opinnäytetyö 53 sivua, joista liitteitä 0 sivua
Toukokuu 2024

Opinnäytetyö tehtiin teoriakatsauksena, jossa analysoitiin saatavilla olevaa teoriatietoa liittyen vastuullisuuteen ja sen ominaispiirteisiin finanssialalla. Työssä tarkasteltiin finanssialaa kokonaisvaltaisesti eikä opinnäytetyöprosessissa ole ollut mukana erillistä toimeksiantajayritystä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli pyrkiä analysoimaan vastuullisuuden nykytilaa finanssialalla, sitä sääteleviä tekijöitä ja toimijoita sekä pohtimaan tulevaisuudessa siihen kohdistuvia muutoksia.

Opinnäytetyön tavoitteena oli perehtyä vastuullisuuden määritelmään, sen eri osa-alueisiin sekä niiden näkyvyyteen finanssialan yritysten liiketoiminnassa. Lisäksi pohdittiin vastuullisuuden perimmäistä taustaa ja tarkoitusta sekä sen vaikutusta asiakkaiden ja sijoittajien kuluttajavalintoihin nykyaikana. Lisäksi käytiin läpi myös näkökulmaa siitä, onko vastuullisuus vain osa poliittista päätöksentekoa vai pyritäänkö sen kautta saavuttamaan suurempia, globaaleja muutoksia kansainvälisellä tasolla.

Finanssialaa koskevista lainsäädäntöuudistuksista käytiin läpi ennen kaikkea viimeaikaisimpia EU-direktiivejä sekä asetuksia. Opinnäytetyössä analysoitiin edellä mainittujen lainsäädäntöhankkeiden vaikutuksia finanssialan yritysten vastuullisuuteen niin asiakasnäkökulmasta kuin myös yritysten tuottavuuden osalta. Opinnäytetyössä pohdittiin myös finanssialan organisaatioiden henkilöstön kokeemusta ja asennoitumista vastuullisuuteen sekä vastuullisuuden sitouttamista osaksi yrityksen pohjastrategiaa.

Lopputuloksena pyrittiin saamaan aikaan kokonaisvaltainen analyysi siitä, miten finanssialalla tulisi suhtautua vastuullisuuteen ennen kaikkea kilpailuetua lisäävänä arvovalintana eikä negatiivisena ja hidastavana elementtinä. Opinnäytetyön löydökset tukevat ajatusta siitä, että vastuullisuus on laaja-alainen kokonaisuus.

Asiasanat: vastuullisuus, vastuullinen liiketoiminta, finanssiala

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Financial Administration

KAIPIA, SARA:
Responsibility in the Financial Sector and Changes It Faces

Bachelor's thesis 53 pages, appendices 0 pages
May 2024

The thesis was made as a theory review which analyzed the available theoretical knowledge related to responsibility and its characteristics in the financial sector. It viewed the financial sector comprehensively and no separate client company was involved in the thesis process. The purpose was to try to analyze the current state of responsibility in the financial sector. The thesis concentrated on the factors and actors that regulate it, such as EU directives and to considering the future changes to it.

The aim of the thesis was to learn about the definition of responsibility, its different fields and their visibility in the financial sector. The thesis considered the background and purpose of responsibility and its effect on the consumer choices nowadays. It considered experience and approach of the personnel in the financial sector organizations towards responsibility. Lastly it considered the commitment of responsibility as a part of the company's basic strategy.

As a result, the thesis created a wide-ranging analysis of how responsibility should be approached as a choice of values that adds to the competitive advantage and not as a negative and slowing down element. The findings indicated that responsibility is an extensive integrality.

Key words: responsibility, responsible business, financial sector

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	VASTUULLISUUS FINANSSIALALLA.....	8
	2.1 Vastuullisuuden määritelmä	9
	2.1.1 Ympäristövastuu (E).....	11
	2.1.2 Sosiaalinen vastuullisuus (S).....	12
	2.1.3 Taloudellinen vastuullisuus ja hyvä hallintotapa (G).....	12
	2.1.4 Yritysvastuu (CR)	14
	2.2 Vastuullisuutta säätelevät tekijät	15
	2.2.1 EU-direktiivit ja asetukset sekä YK.....	16
	2.2.2 Kansallinen lainsäädäntö.....	19
	2.2.3 Suomen Pankki	20
	2.2.4 Finanssivalvonta.....	21
3	VASTUULLISUUDEN TAUSTA JA TARKOITUS OSANA ORGANISAATION STRATEGIAA	24
	3.1 Vastuullisuuden kiteyttäminen yrityksen strategiaan.....	25
	3.1.1 Arvovalinnat.....	27
	3.1.2 Vastuullisuusohjelman tärkeimmät piirteet finanssialalla.....	28
	3.2 Vastuullisuuden tausta ja tarkoitus.....	30
	3.2.1 Todellinen ja konkreettinen tarkoitus	31
	3.2.2 Viherpesu	32
4	VASTUULLISUUDEN VAIKUTUKSET FINANSSIALALLA.....	35
	4.1 Vastuullisuuden vaikutukset finanssialan liiketoimintaan	35
	4.1.1 Vaikutukset asiakkaisiin ja tärkeimpiin sidosryhmiin	35
	4.1.2 Vaikutukset liiketoiminnan tuottavuuteen	36
5	VASTUULLISUUTEEN KOHDISTUVAT TULEVAISUUDEN MUUTOKSET.....	39
	5.1 Direktiivien muutokset sekä sääntelyiden kiristyminen	39
	5.1.1 Kestävyysraportointidirektiivi (CSRD-direktiivi)	40
	5.1.2 Kestävän rahoituksen tiedonantoasetus (SFDR)	42
	5.1.3 EU-taksonomia	43
	5.2 Vastuullisuuden merkityksen kasvaminen työntekijöiden näkökulmasta	45
6	POHDINTA / YHTEENVETO	47
	LÄHTEET	50

LYHENTEET JA TERMIT

ESG	Environmental, Social, Governance
TBL	Triple Bottom Line
CR	Corporate Responsibility
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
GDPR	General Data Protection Regulation
SDG	Sustainable Development Goals

1 JOHDANTO

Nykyaikana vastuullisuudesta ja kestävästä kehityksestä puhutaan yhä enemmän ja moni kuluttaja on entistä tietoisempi kyseisten teemojen osalta. Vastuullisuus onkin viime vuosina noussut merkittäväksi tekijäksi kuluttajavalinnoissa, ja finanssialalla monet sijoittajat sekä asiakkaat painottavat sen merkitystä päätöksiä tehdessään. Tämä luo väistämättä myös finanssialan yrityksille paineen pyrkiä tarjoamaan asiakkailleen vastuullisia rahoitus- ja sijoitustuotteita. Pohjimmiltaan yritysten liiketoiminnassa tärkein ensiaskel onkin pystyä tunnistamaan omien asiakkaiden tarpeet ja toiveet sekä pyrkiä vastaamaan niihin riittävän tehokkaasti. Finanssialalla asiakkaiden merkitys organisaation liiketoiminnan tuotoille on merkittävässä asemassa, joten tavoittelevatko yritykset vastuullisuuden painottamisella lopulta mahdollisesti vain asiakkaiden huomiota? Vastuullisuuden tiedetään olevan tänä päivänä yritysten keskuudessa trendi, jolla voidaan helposti saavuttaa kilpailuetua verrattuna muihin saman toimialan yrityksiin. Täten vastuullisuustyön taustalla ei aina välttämättä ole puhtaasti arvovalinta, joka tulee yrityksen sisältä, vaan asiakkaiden luoma ulkoinen paine pakottaa yritykset kohdentamaan resursseja vastuullisuustyöhön aiempaa enemmän.

Tässä opinnäytetyössä on tarkoituksena perehtyä vastuullisuuden määritelmään, sen eri osa-alueisiin sekä niiden näkyvyyteen finanssialan yrityksissä. Tavoitteena on tunnistaa vastuullisuuden ominaispiirteitä finanssialalla ja tarkastella niiden vaikutuksia asiakkaiden sekä tuottojen näkökulmasta. Lisäksi keskitytään analysoimaan vastuullisuuteen kohdistuvia muutoksia tulevaisuudessa niin muuttuvien sääntelyiden kuin myös työntekijöiden ja asiakkaiden asennoitumisen osalta. Opinnäytetyössä on pyrkimyksenä pohtia myös vastuullisuuden perimmäistä taustaa ja tarkoitusta, sen merkitystä ja paikkaa osana yrityksen strategiaa sekä sen mahdollista vilpillistä hyödyntämistä tuottojen saavuttamiseksi.

Finanssialalla yritysten vastuullisuuteen liittyviä muutoksia ohjaavat pitkälti kiristävät EU-direktiivit sekä asetukset, joiden tuomat muutokset velvoittavat yrityksiä yhä tarkempiin ja tiukempiin toimiin vastuullisuustyön osalta. Alun alkaen YK:n linjaamat kestävä kehityksen periaatteet ovat antaneet suuntaviivat yritysten

vastuullisuusteemoille, mutta nykyaikana EU-tasoinen lainsäädäntö sitoo yrityksiä entistä enemmän ja lisää työmäärää vastuullisuuden osalta. Onko vastuullisuuden taustalla alun alkaenkin vain poliittiset tarkoitusperät ja tänä päivänä yritykset noudattavat pelkästään näitä poliittisia päätöksiä, vai pyritäänkö näillä uusilla sääntelyillä todelliseen globaaliin muutokseen.

2 VASTUULLISUUS FINANSSIALALLA

Vastuullisuudesta ja sen tärkeydestä on puhuttu jo vuosikymmeniä, mutta yhä nykypäivänäkin on se yritysmaailmassa entisestään kasvava trendi ja ajankohdainen puheenaihe. Nykyaikana vastuullisuuden merkitystä nostetaan esiin yritysten strategiassa ja liiketoimintamalleissa entistäkin enemmän. Tämä juontaa juurensa ennen kaikkea kiristyvästä lainsäädännöstä, kansainvälistymisen vaikutuksista, sidosryhmien tarpeista sekä globaalista maailmantilanteesta. Yritykset ovat ymmärtäneet vastuullisuuden näkymisen liiketoiminnassa olevan suuri kilpailuetu verrattuna muihin. Lisäksi on huomattu vihreiden arvojen olevan entistä isommassa suosiossa muun muassa sijoittajien ja yhteistyökumppanien keskuudessa. Etenkin finanssialalla sidosryhmien tarpeita on elintärkeää osata ennakoita sekä pyrkiä vastaamaan niihin. Vastuullisuuden painottaminen liiketoiminnassa on nykymaailmassa usein myös maineeseen positiivisesti vaikuttava tekijä. Vastuullisesti toimiva finanssialan yritys houkuttelee asiakkaita sekä sijoittajia mutta mitä vihreisiin arvoihin panostaminen tekee toisaalta yrityksen tuottavuudelle? Finanssialalla vallitsee äärimmäinen tuloskeskeisyys, joten oltaisiinko vastuullisuudesta kuitenkin valmiita tinkimään paremman tuloksen edessä. (Kulttajaliitto n.d..)

Vastuullisuus on kokonaisuudessaan melko abstrakti käsite ja tämän vuoksi joillakin toimialoilla sen mittaaminen ja seuranta voi olla hyvin haastavaa. Tässä työssä perehdytään erityisesti vastuullisuuteen finanssialalla ja kyseinen toimiala onkin hyvä esimerkki juuri tästä. Vastuullisuuden toteutumisesta olisi tarpeellista saada riittävästi laadukasta dataa, joista nähtäisiin konkreettisesti sen liiketoiminnan vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan, sidosryhmiin ja organisaation kannattavuuteen. Näin ei aina kuitenkaan ole, jolloin vastuullisuuden toteutuminen on vaarana jäädä teoriatasolle ilman konkreettisia vaikutuksia. Vastuullisuuden toteutumiseksi on ensisijaisesti tärkeää tunnistaa, mitä siihen kuuluu ja miten se määritellään juuri oman yrityksen toimialan näkökulmasta. Omasta liiketoiminnasta on pystyttävä tunnistamaan tärkeimmät toiminnot, ja arvioimaan niiden vaikutuksia vastuullisuuteen kokonaisvaltaisesti.

2.1 Vastuullisuuden määritelmä

Vastuullisuudesta puhuttaessa, ensimmäisenä ihmisille nousee usein mielikuvia ympäristön monimuotoisuuden säilyttämisestä sekä ilmastonmuutoksen pysäyttämisestä. Vastuullisuus on kuitenkin paljon näitä aihealueita laajempi kokonaisuus. Vastausta vastuullisuuden yksiselitteiselle sekä johdonmukaiselle määritelmälle onkin usein hankala löytää. Yleisimmin vastuullisuus kuitenkin määritellään yrityksen vastuuna sen eri toimintojen vaikutuksista ympäristöön, omiin sidosryhmiin sekä ympäröivään yhteiskuntaan. Näistä rakentuu kolmen osa-alueen summa, joista muodostuu vastuullisuuden määritelmän ydin. (Työ- ja elinkeinoministeriö n.d..)

Perinteisesti vastuullisuuden määritelmä pohjautuu kirjailija John Elkingtonin 1994 kehittämään konseptiin nimeltään ”Triple Bottom Line” (TBL). Kyseinen konsepti edisti useiden yritysten ymmärrystä ympäristön hyvinvoinnin, liiketoiminnan tuottavuuden ja kestävyuden sekä sidosryhmien välisestä yhteydestä, kun aikaisemmin liiketoimintaa mitattiin vain taloudellisen kannattavuuden näkökulmasta. TBL:n keskeisimpänä pyrkimyksenä oli muuttaa perinteistä liiketoiminta-ajatusta ja korostaa yrityksen toiminnan vaikutuksia myös ympäröivään maailmaan. Malli havainnollistaa sitä, ettei yrityksen ole mahdollista menestyä myöskään kannattavasti pitkällä aikavälillä tai saada riittävää kokonaiskuvaa yrityksen liiketoiminnan kustannuksista, mikäli painopiste on vain yrityksen kannattavuuden arvioinnissa sekä mittaamisessa. (University of Wisconsin Extended Campus 2022.)

TBL tunnetaan usein kolmena P:nä, People, Planet ja Prosperity. Vaikka kyseessä on kolme erillistä kategoriaa, eivät ne ole riippumattomia toisistaan vaan jokainen näistä yksittäisistä osa-alueista vaikuttaa toisiinsa. Yrityksen liiketoiminnan vaikutukset esimerkiksi ympäristöön, muodostavat vaikutuksen myös tuottoihin ja sidosryhmiin. Nämä kyseiset kolme kategoriaa muodostavat täten vastuullisuuden pohja-ajatuksen ja, joista myös vastuullisuuden osa-alueiden jaottelu on saanut alkunsa. (University of Wisconsin Extended Campus 2022.)

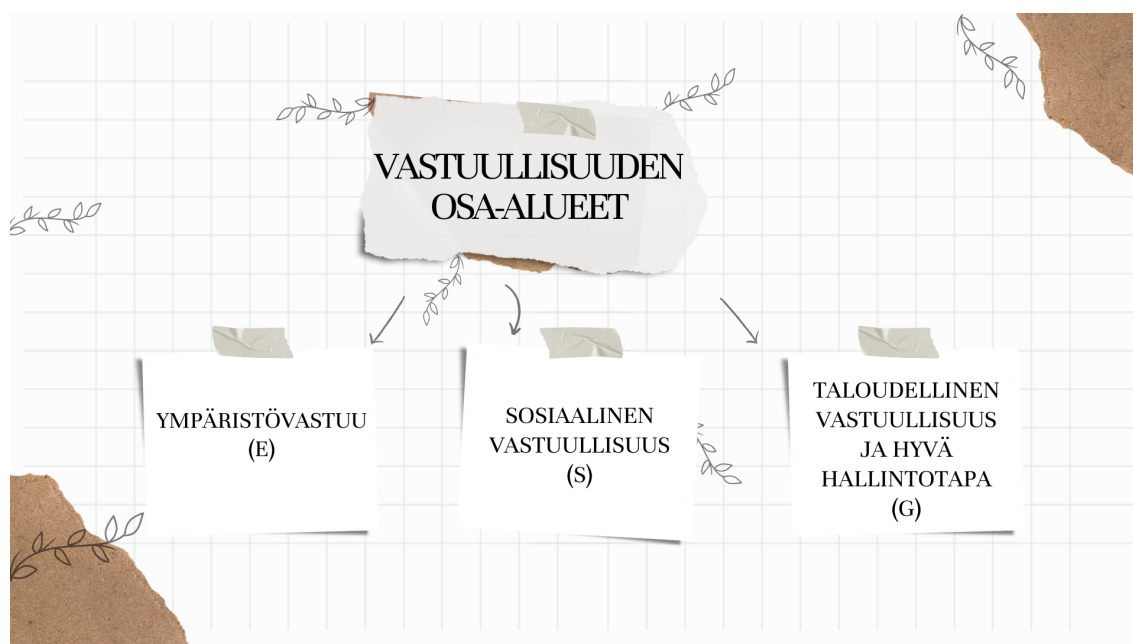
KUVA 1. Triple Bottom Line. (Dalibozhko A., Krakovetskaya I., 2018.)

TBL:n kehittäjän John Elkingtonin mukaan sen perimmäisenä tarkoituksena ei koskaan ole ollut toimia vain yrityksen kannattavuuden mittarina tai kirjanpidon työkaluna. Sen kehittämisen taustalla oli tavoitteena saada yritykset näkemään ja mittaamaan yrityksen vastuullisuuden toteutumista myös yhteiskunnan hyvinvoinnin sekä maapallon säilymisen näkökulmasta, eikä vain oman yrityksen tuotavuuden ja taloudellisen kannattavuuden osalta. (Elkington 2018.)

Finanssialaa tarkastellessa voi tämä helposti koitua suureksi ongelmaksi. Tulokeskeisellä toimialalla operoivan yrityksen on helppo takertua mittaamaan omaa vastuullisuuttaan vain taloudellisen osa-alueen mittareiden kautta. Lisäksi finanssialaa ja sen liiketoiminnan ydintoimintoja tarkastellessa on etenkin ympäristövaikutuksia vaikeampi havaita ja tunnistaa verrattuna moniin muihin toimialoihin. Tästä syystä finanssialalla liiketoiminnan prosesseja tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja pohtia ennen kaikkea mahdollisia epäsuoria vaikutuksia, joista saattaisi olla pitkällä tähtäimellä negatiivisia seurauksia myös ympäristön kestävyydelle.

Vastuullisuuden määritelmästä ja sen osa-alueista puhuttaessa tavataan usein englanninkielinen lyhenne ESG. Kyseinen lyhenne muodostuu sanoista Environ-

mental (E), Social (S) ja Governance (G). Suomen kielessä nämä tunnetaan ympäristövastuun (E), sosiaalisen vastuullisuuden (S) sekä taloudellisen vastuullisuuden ja hyvän hallintotavan (G) käsitteinä. Nämä kolme osa-aluetta muodostavat vastuullisuuden pohja-ajatuksen. (Nordea n.d..) Vastuullisen liiketoiminnan toteutumiseksi tulee kaikki nämä kolme osa-aluetta ottaa tasavertaisesti huomioon liiketoiminnan vaikutuksia havainnoidessa ja arvioidessa. Näitä edellä mainittuja osa-alueita tarkastellaan yksityiskohtaisemmin ja syvemmin seuraavissa luvuissa.

KUVA 2. Vastuullisuuden kolme osa-aluetta.

2.1.1 Ympäristövastuu (E)

Ympäristövastuulla tarkoitetaan yrityksen toiminnan vaikutuksia nimenomaan ympäristön näkökulmasta. Kyseinen osa-alue velvoittaa yrityksiä edistämään ja tukemaan toiminnassaan esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden säilyvyyttä, ilmastomuutoksen torjuntaa sekä vesien ja maaperän suojelua. Ympäristövastuun merkitys korostuu ennen kaikkea yrityksillä, joiden liiketoiminnalla on suorat ja merkittävät ympäristövaikutukset, kuten esimerkiksi suurilla tuotantoyhtiöillä tai kuljetusalan yrityksillä. Yrityksien ympäristövastuuta voidaan mitata esimerkiksi yrityksen hiilijalanjäljen suuruudella. Yrityksen liiketoiminnan ympäristövastuuta voidaan parantaa esimerkiksi suosimalla uusiutuvia energianlähteitä, pyrkimällä

vähentämään energiankulutusta sekä tehostamalla yrityksen prosesseja erilaisin kehittämistoimenpitein. (Logistiikan Maailma n.d.; Kaarto 2024.)

2.1.2 Sosiaalinen vastuullisuus (S)

Sosiaalisen vastuullisuuden osa-alueeseen kuuluu taas yrityksen veloitteet suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan, organisaation henkilöstöön sekä yrityksen tärkeimpiin sidosryhmiin. Henkilöstöön liittyviä sosiaalisen vastuullisuuden piirteitä ovat muun muassa henkilöstön viihtyvyys, työturvallisuus ja riittävän koulutuksen tarjoaminen sekä sen jatkuva ylläpitäminen. Myöskin henkilöstön yhdenvertainen kohtelu on tärkeä osa tämän vastuullisuuden osa-alueen ominaispiirteitä. Organisaation tärkeimpiin sidosryhmiin kuuluvat usein esimerkiksi organisaation tärkeimmät asiakassegmentit sekä yrityksen merkittävimmät yhteistyökumppanit. Näiden osalta sosiaalinen vastuullisuus näkyy ennen kaikkea asiakastyytyväisyyden sekä vastuullisten yhteistyövalintojen kautta. (Logistiikan Maailma n.d.; Kaarto 2024.)

Yritysten on siis otettava huomioon sosiaalisen vastuullisuuden puolella myös omat yhteistyökumppanit. Sosiaalisen vastuullisuuden periaatteiden noudattaminen tulee koskea myös solmittavia kumppanisuhteita, sillä niiden toiminta vaikuttaa isossa kuvassa myös yrityksen omaan imagoon. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yhteistyötahoiksi tulee valikoitua yrityksiä tai toimijoita, jotka noudattavat sosiaalisen vastuullisuuden periaatteita yhdenmukaisessa linjassa verrattuna yrityksen omiin vastuullisuusteemoihin. Mikäli näin ei ole, vaikuttaa se väistämättä negatiivisesti myös yrityksen omaan uskottavuuteen sekä imagoon.

2.1.3 Taloudellinen vastuullisuus ja hyvä hallintotapa (G)

Taloudellinen vastuullisuus ja hyvä hallintotapa on vastuullisuuden osa-alueista merkittävin, sillä se muodostaa perustan kahdelle edelliselle. Mikäli taloudellisen vastuullisuuden ja hyvän hallintotavan osa-alue ei ole kunnossa, vaikuttaa se vastuullisuuden toteutumiseen kokonaisuudessaan. Kun taas tästä osa-alueesta pidetään huolta, on vaivattomampaa edesauttaa myös sosiaalisen vastuullisuuden sekä ympäristövastuun toteutumista. Organisaatioissa keskitytään kuitenkin

helposti liiallisessa määrin vain taloudelliseen vastuullisuuteen, mikä ei myöskään johda kannattavaan lopputulokseen vastuullisuuden näkökulmasta. (Kaarto 2024.)

Taloudellisen vastuullisuuden osa-alue kattaa tärkeimpänä yrityksen toimintojen tehokkuudesta ja liiketoiminnan kannattavuudesta huolehtimisen sekä vakavaraisuuden ylläpitämisen. Lisäksi riskienhallinnan merkitys korostuu taloudellisen vastuullisuuden toteutumisessa. Hyvin hoidettu ja ajantasainen riskienhallinta antaa hyvät valmiudet ennaltaehkäistä yllättäviä tilanteita tulevaisuudessa ja varautua mahdollisiin toimialakohtaisiin tai yleistä taloustilannetta koskeviin muutoksiin, kuten suhdannevaihteluihin. Taloudelliseen vastuullisuuteen kuuluu myös kestävien sekä vastuullisten rahoituslähteiden eli niin sanotun vihreän rahoituksen käyttäminen sekä taloushallinnon toimintojen läpinäkyvyys. (Global Compact Network Finland n.d.; Logistiikan Maailma n.d..)

FIBS Ry:n eli Pohjoismaiden suurimman yritysvastuuverkoston mukaan YK:n 2030 vuoteen mennessä toteutettavista kestävä kehityksen tavoitteista vain noin 15 % on aikataulussa. Tähän kahtena keskeisempänä syynä pidetään yritysten juurtunutta ajattelumallia siitä, että talous tulee ensimmäisenä ja ympäristö sekä ihmiset vasta tämän jälkeen. Toisena syynä esiin nousee pyrkimys toteuttaa vastuullista liiketoimintaa nykytilan parantamisella ja nykyisiä haitallisia tekijöitä vähentämällä, mutta kuitenkin sen suurempia perusteellisia muutoksia tekemättä. Tämän on nähty olevan kestävä kehityksen edistämiseksi välttämätöntä mutta ei kuitenkaan riittävää muutosta tuottavaa. On hyvä ottaa huomioon nämä vastuullisuuden osa-alueiden tasapainoa pohtiessa, sillä helposti yksi osa-alue jyrää yli muiden ja kokonaisvaikutukset jäävät vähäiseksi. (Lipponen 2024.)

Hyvään hallintotapaan taas kuuluu tärkeimpinä teemoina oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus organisaatiossa, eettisen ja laadukkaan johtamisen periaatteet, tietoturva ja tietosuojasta huolehtiminen sekä työ korruption ja rahanpesun estämistä vastaan (Global Compact Network Finland n.d.). Finanssialaa tarkastellessa, nousee etenkin rahanpesun estäminen sekä tietoturvaa ja tietosuojaa koskevien sääntelyiden noudattaminen äärimmäisen tärkeään rooliin organisaation liiketoiminnassa. Tämän lisäksi myös terrorismin rahoittamisen estäminen on yksi tärkeimmistä periaatteista vastuulliselle finanssialan toimijalle. Kyseiset hyvän

hallintotavan periaatteet tulee toteutua jokaisen työntekijän päivittäisen työnteon eri vaiheissa, jotta niiden konkreettiset vaikutukset näkyvät isossa kuvassa. Jotta henkilöstö omaisi riittävät valmiudet vaaditun tuloksen toimittamiseen, on organisaation tarjottava henkilöstölleen laadukas ja riittävän laaja koulutus. Tämä onkin yksi oleellisimpia hyvän hallintotavan piirteitä. Organisaation tulee omata riittävästi resursseja tarjotakseen työntekijöilleen tarvittava pohjaperehdytys työsuhteen alussa sekä ajantasaisesti ylläpitää tietotaitoa ja käytännön osaamista. Etenkin tietoturvaan, tietosuojaan sekä eettisen ja läpinäkyvän liiketoiminnan periaatteisiin liittyvät teemat muuttuvat aika ajoin, jolloin erinäiset täydennyskoulutukset tulevat tarpeeseen. Finanssialan näkökulmasta tarkastellessa työntekijöiden huolellinen ja kattava perehdyttäminen työsuhteen alussa sekä uran edetessä on suorastaan elintärkeää, jotta vastuullisuus toteutuu vaaditulla tasolla. (Kaarto 2024.)

2.1.4 Yritysvastuu (CR)

Vastuullisesta liiketoiminnasta puhutaan usein yritysvastuun tai yhteiskuntavastuun käsitteenä, joka tarkoittaa samaa asiaa kuin vastuullisuus. Lyhyesti kiteytettynä termi viittaa siihen, että yritys pyrkii liiketoiminnassaan edistämään kestävän kehityksen periaatteita. Yritysvastuu pilkotaan näin ollen yleisesti kolmeen osa-alueeseen, joihin tutustuimme jo aiemmissa alaluvuissa; ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu sekä taloudellinen vastuu ja hyvä hallintotapa. Yritysvastuu tunnetaan lyhenteellä CR, joka tulee englanninkielisistä sanoista *Corporate Responsibility*. Yritysvastuu määritellään perinteisesti siten, että yrityksen liiketoiminta on kokonaisuudessaan sitä sitovien lakien, asetusten sekä kansainvälisten sääntelyiden ja normien mukaista. Tällöin yritys toimii sidosryhmiin sekä yhteiskuntaan nähden luotettavasti, taloudellisesti kannattavasti sekä ympäristöä kohtaan säästävasti ja kestävästi. Tämä on niin sanottu vähimmäismäärä siitä, mitä yrityksiltä on vaadittu vastuullisen liiketoiminnan osalta. (Kuluttajaliitto n.d.; Yrittäjät n.d..)

Nykyaikana yritysvastuun määritelmä on kuitenkin huomattavasti laajempi kuin aiemmin. Vastuullisuuden toteutumisesta organisaatiossa tulee kerätä dataa ja pystyä raportoimaan sen näkyvyydestä konkreettisella tasolla. Yritysvastuun laajenemiseen vaikuttavat ennen kaikkea kansainvälistymisen mukana tulleet laa-

jemmat sääntelyt, entisestään kiristynvä lainsäädäntö, digitalisoituminen sekä nykyaikaiset ja uudistuneet teknologiat. Finanssialalla ennen kaikkea digitalisoinnisen vaikutus on keskeisessä roolissa palveluiden digitalisoinnisen kautta. Myöskin äskettäin mainittu kiristynvä lakisääntely on merkittävä osa finanssialan toimijoihin kohdistuvia muutoksia, sillä kyse on jo valmiiksi hyvin tarkasti säännelystä sekä valvotusta toimialasta. (Puro n.d..)

2.2 Vastuullisuutta säätelevät tekijät

Finanssialalla yksi näkyvimpiä vastuullisuuden piirteitä on erinäisten lakivelvoitteiden, EU-direktiivien sekä Finanssivalvonnan säädösten noudattaminen jokapäiväisessä liiketoiminnassa. Konkreettisimmin nämä velvoitteet näkyvät esimerkiksi pankissa asiakkaan tuntemistietojen päivittämisen, pankki- ja vakuutuslainsäädännön sekä tietoturvallisen asioinnin kautta. Jokainen finanssialan toimija on velvoitettu toimimaan tiettyjen lakipykälien mukaisesti, jotta he kykenevät suojelemaan asiakkaidensa yksityisyyttä mutta myös säilyttämään oman liiketoimintansa kansainvälisten velvoitteiden sekä kansallisen lainsäädännön mukaisena.

Finanssialalla vastuullisen liiketoiminnan osana ovat esimerkiksi pyrkimys estää rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Tämän toteuttamiseksi finanssialan yritykset noudattavat tarkkoja toimintatapoja päivittäisessä liiketoiminnassaan, jotta niiden läpi ei pääsisi kulkemaan likaista rahaa eikä liiketoiminta mahdollistaisi rikkollisuuden tai terrorismin rahoittamista. Seuraavissa kappaleissa perehdytään tarkemmin finanssialan toimijoiden liiketoimintaa valvovista ja sitovista tahoista tärkeimpinä Suomen Pankkiin sekä Finanssivalvontaan. Lisäksi käydään läpi merkittävimpiä kansallisen lainsäädännön kohtia sekä EU:n laatimia direktiivejä, joiden sääntelyt vaikuttavat yhä enenevässä määrin vastuullisuuden toteutumiseen, sen mittaamiseen sekä siihen liittyviin raportointivelvoitteisiin. Lainkohdista tarkastellaan ennen kaikkea rahanpesulakia sekä lakia vakuutuslaitostoiminnasta.

2.2.1 EU-direktiivit ja asetukset sekä YK

Finanssialalla vastuullisuuden tavoitteita ja näkyvyyttä liiketoiminnassa säätelevät ensisijaisesti erinäiset EU-direktiivit ja asetukset, jotka toimivat kansallisen lainsäädännön pohjana. Tässä työssä EU-direktiiveistä ja asetuksista käsitellään kolmea, joita ovat CSRD, SFDR sekä GDPR. EU-direktiivit ja asetukset pyrkivät luomaan yhtenäistä linjaa vastuullisuuden toteutumiselle eri EU-maissa ja täten vähentämään myös kansallisia eroavaisuuksia vastuullisen liiketoiminnan osalta. Etenkin vastuullisuuden tulevaisuuden tavoitteiden toteutumisen kannalta on elintärkeää, että asetetaan selkeitä, yhtenäisen linjan tavoitteita EU-tasolta saakka. Vastuullisuus on teemana hyvin globaali ja pysyviä vaikutuksia sen osalta ei voida saavuttaa, mikäli sen tavoitteiden toteutumiseen ei sitouduta maailmanlaajuisesti. Tästä näkökulmasta ajateltuna yhä tiukentuvat EU-direktiivit ja asetukset tuovat varmasti merkittävää muutosta pitkällä tähtäimellä, vaikka monet organisaatiot saattavat kokea niiden voimaanastumisen seurauksena tulevan työmäärän melko työllistävänä etenkin alkuun.

Kestävyysraportointidirektiivi (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD) on viimeisimpiä voimaan astuneita direktiivejä, jonka tarkoituksena on lisätä yritysten raportointivelvoitteita vastuullisuuden osalta sekä vaatia yrityksiltä entistä vertailukelpoisempaa dataa vastuullisuustyön toteutumisesta. Kyseinen direktiivi pyrkii tekemään organisaatioiden vastuullisuustyöstä entistä läpinäkyvämpää ja konkreettisempää. Yritysten tulee raportoida vastuullisuustoimistaan kaikki vastuullisuuden osa-alueet huomioon ottaen eli raportointivelvoitteet säätelevät niin sosiaalisen ja taloudellisen vastuullisuuden sekä ympäristövastuun toteutumisen seurannasta sekä raportoinnista. Direktiivissä on hyvin tarkkaan määritelty, missä määrin ja millä tavoin yritykseltä vaaditaan dataa vastuullisuuden toteutumiseen liittyen. Kyseinen direktiivi astuu voimaan asteittain kolmessa eri vaiheessa ja ensimmäisenä se koskee suuria yli 500 henkilön pörssiyrityksiä, joiden tulee toimittaa ensimmäinen CSRD-direktiivin mukainen vastuullisuusraportti keväällä 2025. Toisessa vaiheessa CSRD-direktiivin piiriin siirtyvät yhtiöt, jotka työllistävät yli 250 henkilöä ja liikevaihto on yli 40 miljoonaa euroa vuodessa tai vaihtoehtoisesti yhtiön tase on yli 20 miljoonaa euroa. Nämä yhtiöt toimittavat

CSRD-direktiivin mukaisen raportin keväällä 2026. Viimeisessä vaiheessa direktiiviä sovelletaan myös kaikkiin listattuihin pk-yrityksiin, joiden on määrä toimittaa ensimmäinen CSRD-direktiivin mukainen raportti vuonna 2027. (Kierivä n.d..)

Kestävän rahoituksen tiedonantoasetus (Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR) sisältää linjauksia koskien finanssisektorin toimijoiden vastuuta toimittaa tietoja rahoitustuotteiden kestävyysriskeistä sekä haitallisten kestävyysvaikutusten huomioon ottamisesta prosesseissaan (Artikla 1). Asetuksella pyritään määrittämään yhtenäiset ja johdonmukaiset avoimuussäännöt finanssialan toimijoille ja asetus linjaa vaadituista toimintaperiaatteista, joita tulee soveltaa kestävyysriskien osalta sijoituksiin liittyvissä päätöksentekoprosesseissa (Artikla 3). SFDR-asetus määrittelee myös ympäristön, yhteiskunnan sekä hallinnon vastuullisuuteen ja kestävyteen liittyvien ominaisuuksien huomioon ottamisesta sekä avoimuudesta rahoituksen ja sijoitusten päätöksentekoprosesseissa (Artikla 8). (Asetus 2019/2088/EU.)

Yleinen tietosuoja-asetus (General Data Protection Regulation, GDPR) asettaa linjauksia luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelyä sekä näiden tietojen liikkuvuutta koskien (2016/679). Pyrkimyksenä on vahvistaa aiempia yksilön oikeuksia henkilötietojen käsittelyyn liittyen sekä ottaa käyttöön täysin uusia oikeuksia, jotta yksilöt pystyisivät hallinnoimaan omia henkilötietojaan aiempaa paremmin. Näihin lukeutuvat muun muassa henkilötietojen siirto palveluntarjoajan järjestelmästä toiseen sekä yksilön oikeus saada omat tietonsa poistetuksi halutessaan. Yritysten näkökulmasta tietosuoja-asetus luo yhdenmukaiset ja tasa-arvoiset toimintaperiaatteet sekä säännöt EU:n sisämarkkinoilla operoiville organisaatioille. Asetus pyrki tuomaan muun muassa parannusta henkilötietojen vapaaseen liikkuvuuteen EU:n jäsenvaltioiden välillä. (EUR-Lex 2022.)

Finanssialan näkökulmasta kyseisellä asetuksella voidaan nähdä olleen merkittävä vaikutus, sillä kyseisellä toimialalla käsitellään päivittäin lukuisien asiakkaiden salassapitovelvollisuuden alaisia henkilötietoja. Mikäli henkilötietoja pääsee vuotamaan, tulee vaikutusten riskit arvioida ja pyrkiä välttämään samankaltaiset tilanteet vastaisuudessa. Vastuullisuuden osalta ajateltuna, finanssialalla asiakas- ja henkilötietojen tietoturvallinen käsittely on elintärkeässä roolissa ja on nä-

kyvä osa myös vastuullisuutta. Digitalisoitumisen myötä lähes kaikki data asiakkaista tallennetaan erinäisiin sähköisiin järjestelmiin. Tämän myötä niiden tietoturvalisesta säilytyksestä ja käsittelystä tulisikin pitää entistä parempaa huolta. Vastuullisuus ei näy tässä pelkästään taloudellisesta ja hallinnollisesta näkökulmasta noudattamalla sitovia sääntelyitä, vaan kyse on myös sosiaalisen vastuullisuuden osa-alueesta. Finanssialan organisaatioissa on tärkeää antaa asiakkaille kuva ja kokemus siitä, että kyseinen yritys arvostaa asiakkaitaan ja omaa tahtotilan tarjota turvallisen sekä huomioonottavan palvelukokemuksen. Kyse tulisi siis olla ennen kaikkea arvovalinnasta ja halusta toimia vastuullisesti myös tietoturvalisisuuden näkökulmasta.

Vuonna 2015 YK:n jäsenvaltiot sitoutuivat yhteisesti kestävän kehityksen toimintaohjelmaan nimeltään Agenda 2030. Kyseinen kestävämpään ja parempaan tulevaisuuteen pyrkivä toimintaohjelma on linjannut 17 kestävän kehityksen tavoitetta eli Sustainable Development Goals (SDG), jotka olisi määrä saavuttaa vuosien 2016-2030 välisenä aikana. Nämä tavoitteet sitovat luonnollisesti jäsenvaltioiden kaikkia, niin julkishallinnon kuin yksityisen sektorin, toimijoita eli täten myös finanssialan yrityksiä. Agenda 2030:ssa linjatut tavoitteet pyrkivät kestävän kehityksen ja vastuullisuuden kokonaisvaltaiseen edistämiseen ja siitä onkin nähtävissä kaikkien vastuullisuuden osa-alueiden yhtäläinen merkittävyys. Kyseisellä toimintaohjelmalla ei täten pyritä vain parantamaan ympäristön säilyvyyttä vaan yhtä tärkeässä asemassa on myös vastuullisuuden sosiaaliset ja taloudelliset aspektit. (Global Compact Network Finland n.d.)

Finanssialan näkökulmasta katsottuna oman yrityksen vastuullisuutta ja sen kehitystyötä on helppoa sekä myös välttämätöntä lähteä lähestymään juuri kansainvälisten sääntelyiden, kuten äskettäin mainittujen EU:n direktiivien ja asetusten sekä YK:n periaatteiden kautta. Ne luovat lainsäädännöllisen pohjan, jonka mukaan yrityksen omaa vastuullisuusohjelmaa on luontevaa lähteä hahmottelemaan. EU:n säätämät direktiivit ja asetukset sekä YK:n linjaamat periaatteet toimivat ohjenuorana kansalliselle lainsäädännölle eli niiden vaikutusvalta vastuullisuuden osalta on selkeästi sitovin. Viime vuosina nimenomaisesti EU-sääntelyä eli direktiivejä ja asetuksia on tarkennettu ja kiristetty sekä uusia direktiivejä linjataan jatkuvasti, joka on vastuullisuuden tulevaisuuden tavoitteiden kannalta po-

sitiivinen seikka. Finanssialalla ennen kaikkea henkilötietojen säilyttämiseen, asiakkaiden tunnistamiseen, datankäsittelyyn sekä vastuullisten rahoituslähteiden tarjoamiseen liittyen tämä vaikuttaa siten, että finanssialan toimijat ovat velvoitettuja toimittamaan yhä enemmän konkreettista dataa niiden vastuullisuuden toteutumisesta. Tulevaisuutta katsottaessa, vaikuttaa tämä väistämättä positiivisesti finanssialan yritysten liiketoimintaan, sillä läpinäkyvyys organisaation liiketoiminnassa luo uskottavuutta ja valaa luottamusta omaan asiakaskuntaan sekä yhteistyökumppaneihin. Tällöin asiakassuhteet ovat kestävämpiä eikä vaihtuvuus ole niin suurta. Lisäksi ottaessa huomioon vastuullisuuden trendikkyuden, antaa vastuulliseen liiketoimintaan panostaminen yrityksestä hyvän kuvan ulospäin. Vastuullisuus ja kestävä kehitys ovat nykyaikana monelle ihmiselle kulutusvalintoja ohjaavia tekijöitä, joten luonnollisesti tämä vaikuttaa myös ihmisten rahoituspäätöksiin sekä esimerkiksi oman pääpankin valintaan. Tähän lisättyä rahoitusalan kova kilpailu asiakkaista, voidaan vastuullisuuteen panostaminen nähdä massiivisena kilpailuvalttina markkinoilla.

2.2.2 Kansallinen lainsäädäntö

Vastuullisuuden sekä vastuullisen liiketoiminnan perusta muodostuu ensisijaisesti kansallisesta lainsäädännöstä sekä muista toimintoja sitovista sääntelyistä, jotka taas pohjautuvat EU-lainsäädännön direktiiveihin ja asetuksiin (Elinkeinoelämän Keskusliitto n.d.). Finanssialalla yksi tärkeimmistä rahoituslaitosten toimintaa säätelevistä lakikohdista, johon tässä opinnäytetyössä perehdytään, on laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (28.6.2017/444). Kyseisen lain sisältö säätelee esimerkiksi asiakkaan tuntemisesta, ilmoitus- ja salassapitovelvollisuudesta sekä valvonnasta ja seuraamuksista, mikäli lakia ei sovelleta liiketoiminnassa sen säädösten mukaisesti. Finanssialan toimijoiden, kuten pankkien, on elintärkeää tuntea omat asiakkaansa mahdollisten riskien tunnistamiseksi. Kuten taloudellista vastuullisuutta käsittelevässä kappaleessa todettiin, vastuullisuus on elintärkeä osa yrityksen riskienhallintaa, ja toisinpäin. Finanssialalla liiketoiminnan tärkeimmän tulonlähteen muodostavat pysyvät ja tyytyväiset asiakkaat, jotka takaavat yritykselle vakaat tuotot. Tällöin on äärimmäisen tärkeää huolehtia, että nämä asiakassuhteet ovat riskienhallinnallisesti kannattavia sekä vastuullisia, jotta yrityksen kokonaisvastuullisuus pysyy määritellyllä tasolla.

Toinen tässä opinnäytetyössä tarkasteltavista kansallisen lainsäädännön kohdista on laki luottolaitostoiminnasta (8.8.2014/610), joka sitoo kaikkia finanssialan toimijoita. Tässä laissa säädetään oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa, määritellään kyseisen lain alla olevia toimijoita koskevat vaatimukset sekä kuinka näiden vaatimusten ja sääntelyiden toteutumista tulee valvoa. Finanssialalla liiketoiminta on hyvin säänneltyä ja sitä valvotaan ulkoisten tahojen, kuten Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan, kuin myös organisaation sisäisten valvontaelimien toimesta. (Finlex 2014.) Kyseinen laki säättää finanssialan yrityksille liiketoiminnan raamit, joiden mukaan liiketoimintaa tulee toteuttaa. Kansallisen lainsäädännön noudattaminen on ehkä selkeimmin näkyvä osa hallinnollista vastuullisuutta. On yleisesti tiedossa, että finanssialan organisaatioita sitoo suuri määrä erinäisiä velvoitteita ja lakisäädöksiä mutta myös se on osa vastuullisuutta ja vastuullista liiketoimintaa. Usein vastuullisen liiketoiminnan minimimääränä pidetään juuri liiketoiminnan harjoittamista kansallisten ja kansainvälisten lakien, velvoitteiden, asetusten sekä säädösten puitteissa.

2.2.3 Suomen Pankki

Suomen Pankki on Suomen kansallinen keskuspankki ja osa Euroopan Keskuspankin (EKP) valvomaan rahoitusjärjestelmää. Suomen Pankin vastuullisuuden periaatteet ja vastuullisuusteemat sitovat täten luonnollisesti myös jokaista muuta finanssialan toimijaa Suomessa. Suomen Pankin päätehtäviä on muun muassa ylläpitää vakaata rahoitusjärjestelmää ja taata turvalliset maksujärjestelmät. Vastuullisuuden perusta Suomen Pankin toiminnassa keskittyy sen ydintoimintoihin. Vastuullisuusohjelmasta nähdään sen painottuvan sosiaalisesti sekä ekologisesti kestävästä yhteiskunnan kehittämiseen ja ylläpitämiseen, ilmastoon sekä ympäristöön liittyvien riskien hallintaan sekä vaikuttamiseen laadukkaasti tiedon sekä vastuullisen yhteistyön kautta. (Suomen Pankki n.d.)

KUVA 3. Suomen Pankin vastuullisuuden kenttä. (Suomen Pankki n.d..)

Suomen Pankin vastuullisuusohjelmasta käy ilmi selkeästi kaikkien vastuullisuuden osa-alueiden näkyvyys. Ympäristövastuun näkökulmasta keskitytään ennen kaikkea ympäristön kestävyttä ylläpitävään sekä tehokkaaseen liiketoimintaan, joka toteutuu muun muassa vastuullisen sijoittamisen periaatteiden sekä käteisrahan ympäristövaikutuksen pienentämisen kautta. Myös rahoitusratkaisujen ilmastovaikutuksia pyritään tarkkailemaan sekä tarjoamaan mahdollisimman kestäviä rahoitusvaihtoehtoja. Taloudellinen vastuullisuus näkyy pyrkimyksenä ylläpitää tasainen hintataso eli maltillinen inflaatio, toteuttaa liiketoimintaa EU:n yleisen talouspolitiikan mukaisesti sekä taata rahoitusjärjestelmän kestävyys ja vakaus. Sosiaalisen vastuullisuuden osa-alueen piirteistä nousee esiin läpinäkyvä ja faktapohjainen päätöksenteko toiminnan tukena, johdonmukainen ja tasapuolinen tiedonkulku sidosryhmien välillä sekä jatkuva tietotaidon kehittäminen ja ylläpitäminen kaikille suomalaisille. Toiminta pyritään pitämään vastuullisena sen ollessa läpinäkyvää sekä hyvän hallinnon ja eettisten periaatteiden mukaista. Myös osaamista halutaan ylläpitää sen jatkuvan kehittämisen, yhdenvertaisuuden sekä työhyvinvoinnin kautta. (Suomen Pankki n.d..)

2.2.4 Finanssivalvonta

Finanssivalvonta on rahoitus- ja vakuutusalan toimijoiden valvontaviranomainen, joka toimii pankki- ja vakuutuspalveluiden käyttäjien etujen hyväksi sekä yhteydessä Suomen Pankin kanssa. Finanssivalvonnan toiminnasta ja valtuuksista

säädetään omassa laissaan, laki Finanssivalvonnasta (19.12.2008/878). Finanssialan vastuullisuutta tarkastellessa myös Finanssivalvonnalla on täten merkittävä vaikutus vastuullisuuden toteutumiseen finanssialalla. Sosiaalisen vastuullisuuden näkökulmasta finanssialalla tärkeimpiä piirteitä on taata asiakkaille tietoturvallinen ja laadukas palvelu sekä myös työntekijöille tarvittavat valmiudet olla kykeneviä täyttämään tämä vaatimus. Finanssivalvonta pyrkii toiminnallaan säilyttämään yleisen luottamuksen finanssialalla operoivien yritysten ja finanssimarkkinoiden toimintaan, ylläpitämään hyvien ja eettisten toimintatapojen toteutumisen sekä saattamaan finanssialan palveluiden käyttäjille tietoa finanssimarkkinoiden toiminnasta. Kokonaiskuvassa Finanssivalvonnan toiminta varmistaa siis sen, että finanssialalla pidetään huolta riittävästä riskienhallinnallisista linjauksista ja täten turvataan myös vastuullisuuden toteutuminen liiketoiminnassa. (Finanssivalvonta n.d..)

Finanssialalla vastuullisuuden näkyvinä piirteinä voidaan nimetä yhtenä esimerkkinä kestävien rahoituslähteiden tarjoaminen kuluttajille. Kestävällä rahoituksella tarkoitetaan vastuullisuuden kaikkien osa-alueiden eli kannattavuuden ohella myös ympäröivään yhteiskuntaan ja ympäristöön liittyvien näkökulmien huomiointia sijoittamiseen liittyvissä päätöksissä. Finanssivalvonnan yksi tehtävistä on valvoa kestävä rahoituksen sääntelyä ja sen tarjoamista. Pyrkimyksenä on huolehtia siitä, että sijoittajille on tarjolla riittävässä määrin ajankohtaista ja asianmukaista aineistoa rahoituksen kestävydestä sekä täten mahdollisuus tehdä rahoituspäätöksiä kestävyysajatus edellä. (Finanssivalvonta n.d..)

Marraskuussa 2022 Finanssivalvonta julkaisi tiedotteen, jossa finanssialan toimijoita muistutettiin nimenomaan kestävä rahoitukseen liittyvien sääntelyiden sekä sitä koskevien uusien velvoitteiden noudattamisesta ja soveltamisesta. Tiedotteessa painotettiin muun muassa julkaisuvelvoitteisiin liittyviä säädöksiä, jotka pohjautuvat 2023 linjattuun SFDR-asetukseen. (Finanssivalvonta 2022.) *Sustainable Finance Disclosure Regulation* eli SFDR-asetus on tarkoitettu kehittämään ja lisäämään sijoittajille tarjolla olevan informaation määrää liittyen vastuullisuuden toteutumiseen yrityksessä. Tällä pyritään varmistamaan vastuullisiin sijoituspäätöksiin pyrkivien sijoittajien valmiudet tehdä vastuullisia sijoituksia yrityksiin tai projekteihin, joiden vastuullisuudesta on saatavilla tarvittava määrä asianmu-

kaista tietoa. (European Commission 2023.) Pitkällä tähtäimellä tämä lisää kuluttajien ja sijoittajien luottamusta finanssialan toimijoihin sekä parantaa merkittävästi finanssialan läpinäkyvyyttä. Yhtenä ongelmana finanssialalla vastuullisuuden osalta voidaan nähdä sen mittaamisen ja konkreettisen toteutumisen näkyvyys. Edellä mainittu asetus omalta osaltaan kitkee juuri tätä ongelmaa, sillä vastuullisuuden toteutumisesta vaaditaan jatkossa yhä enenevässä määrin konkreettisia tuloksia. Tällöin pystytään entistä paremmin välttämään vastuullisuuden jääminen vain teoriatasolle ja saamaan vastuullisuuteen liittyvistä strategisista linjauksista tuloksia myös käytännön tasolla.

3 VASTUULLISUUDEN TAUSTA JA TARKOITUS OSANA ORGANISAA- TION STRATEGIAA

Finanssialan toimijat haluavat panostaa mahdollisimman läpinäkyvään liiketoimintaan, mutta kuinka suuri osa tavoitteista ja strategisista pyrkimyksistä vastuullisuuden suhteen jää vain teoriasolulle, sekä onko vastuullisuuden taustalla todellinen tarkoitus vai pyritäänkö vastuullisuuden esiintuomisella vain imagon kiilottamiseen? Ajan saatossa on tullut vastaan lukuisia tilanteita, joissa organisaatiot ovat pyrkineet vastuullisuuteen ja vihreisiin arvoihin panostamisen kautta vaikuttamaan kuluttajiin antamalla itsestään vastuullisen yrityksen vaikutelman. Vastuullisuus on viime vuosikymmeninä noussut yhä keskeisemmäksi puheenaiheeksi yritysmaailmassa ja monille kuluttajille siitä on tullut myös keskeinen tekijä kuluttajapäätöksissä. Tämän myötä moni yritys syyllistyy vastuullisuuden valheelliseen hyödyntämiseen eli viherpesuun, jota käsitellään tarkemmin myöhemässä alaluvussa.

Finanssialalla esimerkiksi sen liiketoiminnan suoria ympäristövaikutuksia on haastavampaa tunnistaa kuin monella muulla toimialalla ja tästä syystä vastuullisuuden toteutumiseksi tulee sitä koskeva taustatyö tehdä huolellisesti. Yrityksen liiketoimintaa ja siihen liittyviä prosesseja tulee tarkastella vaihe vaiheelta, alusta loppuun asti. Äkkiseltään ajateltuna finanssialan liiketoiminnan ei ajateltaisi vaikuttavan ilmastoon tai ympäristöön millään tasolla mutta näin se ei kuitenkaan ole. Esimerkiksi kiertävän käteisen rahan määrää rahoitusjärjestelmässä pyritään vähentämään juuri sen globaaleiden ympäristövaikutusten vuoksi. Tämän lisäksi esimerkiksi OP:n vastuullisuusohjelman mukaan maksukortteja pyritään enenevässä määrin muuttamaan kierrätysmuovista valmistettaviksi ja edistämään digitaalisten maksutapojen käyttöönottoa (OP n.d.).

Vastuullisuuden toteutumisen edellytyksenä on osana taustatyötä identifioida yrityksen liiketoiminnan merkittävimmät toiminnot ja sitä kautta lähteä jalostamaan liiketoimintaa vastuullisempaan suuntaan. Vastuullisuuden ollessa vain irrallinen osa yrityksen strategiassa, sen kokonaisvaikutukset jäävät herkästi hyvin vähäiseksi ja tällöin liiketoiminta ei kokonaisuudessaan täyty välttämättä vastuullisuu-

den vaatimuksia. Juuri tähän ongelmaan pyritään tarttumaan muun muassa kiristämällä lainsäädäntöä vastuullisuusraportoinnin osalta, jolloin yrityksiin kohdistuvaa valvontaa lisätään ja organisaatioiden tulee toimittaa yhä enemmän konkreettista dataa vastuullisuustyön toteutumisesta.

Vastuullisuuden jakautuessa kolmeen eri osa-alueeseen, on jokaisen toteutumisista syytä tutkia erikseen mutta samalla myös niiden keskinäisiä vaikutuksia toisiinsa. Yrityksen pohtiessa vastuullisuusteemojansa, tulee jokaisen näiden kolmen osa-alueen merkitys ottaa huomioon. Kyse on kokonaisuudesta, joka toimiakseen tarvitsee kolme huolella organisoitua osa-aluetta. Vastuullisuuden tulee olla näkyvää taloudellis-hallinnollisesta, sosiaalisesta kuin myös ympäristön näkökulmasta. Mikäli jokin näistä unohdetaan, ei lopputulos ole vastuullisuuden näkökulmasta toimivin mahdollinen tai myöskään pohjimmiltaan uskottava. Tätä korostetaan myös aiemmin tässä työssä esitellyssä TBL-mallissa, joka toimii vastuullisuuden pohja-ajatuksena. Kokonaiskuvan hahmottuessa nähdään, ettei vastuullisuus ole vain yksittäinen osa yrityksen liiketoimintaa, vaan vastuullisuus tulee olla juurrutettuna sen pohjastrategiaan.

3.1 Vastuullisuuden kiteyttäminen yrityksen strategiaan

Liiketoimintamallin rakentaminen ja luominen on myös tärkeä osa vastuullisuuden toteutumista organisaatiossa, sillä se määrittää vastuullisuuden roolin osana strategiaa. Toimivan liiketoimintamallin piirteitä on olla yrityksen arvojen ja vision mukainen, tuottaa organisaatiolle lisäarvoa ja tuottoja sekä palvella juuri kyseisen organisaation tarpeita. On tärkeää muistaa, että yhdelle yritykselle toimiva liiketoimintamalli, ei välttämättä ole sitä toiselle. Toimialan eroavaisuudet sekä sen ominaispiirteet tulee ottaa huomioon organisaation omaa liiketoimintamallia luodessa. Yritysten strategiatyössä on olennaisesti keskeistä tunnistaa omien asiakassegmenttien tarpeet ja toiveet sekä sitä kautta kyetä vastaamaan niihin mahdollisimman tehokkaasti. Finanssialalla vastuullisuustyössä ja sen sulauttamisessa osaksi strategiaa on myös ensisijaisesti huomioitava nämä oman asiakaskunnan eli kuluttajien ja sijoittajien tarpeet sekä tulevaisuuden odotukset organisaatiota kohtaan.

Vastuullisuuden periaatteet ja niitä koskevat tavoitteet tulee juurruttaa osaksi yrityksen pohjastrategiaa, eivätkä ne voi toimia vain kiiltokuvana osana yrityksen brändiä. Vastuullisuuteen ja vastuulliseen liiketoimintaan pyrkivän yrityksen tulee omaksua vastuullisuus osaksi päivittäistä liiketoimintaa sekä sen tulee toimia kulmakivenä päätöksenteossa. Tästä syystä ei ole kannattavaa eikä myöskään pitkällä tähtäimellä tehokasta laatia erillistä vastuullisuusstrategiaa vaan sulauttaa vastuullisuus osaksi yrityksen strategiaa. Vastuullisuuden kiteyttämisessä yrityksen pohjastrategiaan on tarkasteltava ja pohdittava aiemmin linjattuja visiota ja missiota sekä strategisia tavoitteita, mikäli ne noudattavat vielä yhtenäistä linjaa vastuullisuustavoitteiden kanssa. Organisaatioiden on tärkeää analysoida omaa tahtotilaansa vastuullisuuden suhteen eli miten pitkälle vastuullisuus halutaan liiketoiminnassa viedä. Finanssialalla lainsäädäntö ja erinäiset regulaatiot asettavat tietyt obligatoriset vastuullisuustavoitteet, joita jokaisen kyseisen toimialan yrityksen tulee liiketoiminnassa noudattaa. Täten finanssialalla mahdollisuudet erottua ja hankkia kilpailuetua omalla vastuullisuustoiminnallaan pohjautuu pitkälti vapaaehtoisesti tehtyihin linjauksiin ja tavoitteisiin.

Strategiaa tarkastellessa ei kaikkea ole välttämättä tarpeellista lähteä muuttamaan, vaan on äärimmäisen tärkeää pystyä tunnistamaan pohjastrategiasta jo ennalta vastuullisuustavoitteita tukevat osa-alueet ja prosessit. Nykytilan analysointi on vastuullisuusohjelmaa rakennettaessa tärkeintä taustatyötä, johon yrityksen kannattaa suunnata riittävästi resursseja. Lisäksi yrityksessä täytyy vallita yhteinen linja siitä, mitä vastuullisuudella pyritään saavuttamaan eli asettaa selkeät tulevaisuuden tavoitteet. Vastuullisuuden osa-alueet tulee ottaa tasapuolisesti huomioon ja tarkastella kriittisesti, missä näistä vastuullisuuden osa-alueista organisaatiolla on kaikkein eniten parannettavaa. Tätä näkökulmaa pohtiessa, finanssialan toimijoiden tulisi keskittyä ennen kaikkea sosiaalisen vastuullisuuden osa-alueeseen. Sosiaalinen vastuullisuus on vaikeimmin mitattavissa oleva osa-alue ja siitä syystä olisi hyvä kehittää erinäisiä mittareita, joiden avulla saataisiin raakaa dataa sosiaalisen vastuullisuuden tavoitteiden toteutumisesta. Sosiaalisen vastuullisuuden osalta on myös hyvä muistaa se, että siihen panostamisella on mahdollista saada aikaan merkittäviä vaikutuksia suureen ihmisryhmään, niin omaan henkilöstöön kuin myös yrityksen eri sidosryhmiin. Mikäli sosiaalisen vastuullisuuden osa-alue jää vähemmälle huomiolle yrityksen vastuullisuustavoitteita linjatessa, voi se helposti aiheuttaa huomattavia negatiivisia seurauksia pitkällä

aikavälillä. Finanssialan kohdalla tätä voidaan pitää tärkeänä seikkana etenkin siitä syystä, että asiakkaat ovat liiketoiminnan kannalta tärkein tulonlähde ja tätä kautta vaikutukset tuottojen jatkuvuudelle voivat olla hyvinkin merkittäviä. (Kumppania 2023.)

Myöskin esimerkiksi henkilöstön pysyvyys ja viihtyvyys sekä koulutuksen taso ovat oleellinen osa sosiaalista vastuullisuutta. Henkilöstöön kohdistettavat resurssit vastuullisuustyössä ovat olennaisessa roolissa, sillä muun muassa henkilöstön vaihtuvuuteen liittyvät ongelmat voivat aiheuttaa yritykselle runsaan määrän lisäkustannuksia rekrytointiprosessien ollessa yritykselle melko kalliita. Henkilöstölle yksi tärkeimpiä tekijöitä työpaikalla on usein työpaikan viihtyvyys, johon organisaatioissa on ensisijaista panostaa. Viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä ovat usein esimerkiksi selkeä ja avoin viestintä työyhteisössä, yhdenmukainen ja tasa-arvoinen kohtelu, sosiaalinen ja vastaanottava ilmapiiri, johdonmukainen ja organisoitu johtorakenne sekä työntekijöiden osallistaminen osaksi päätöksentekoa heitä koskevissa asioissa. Näitä periaatteita vaaliva yritys toimii sosiaalisesta näkökulmasta vastuullisesti ja vastuullisuus onkin työnantajalle huomattava kilpailuetu uutta työvoimaa hankkiessa. Kun henkilöstö kokee työpaikan viihtyisäksi, näkyy se myös poikkeuksetta ulospäin työmarkkinoille ja houkuttelee sitä kautta uusia potentiaalisia työnhakijoita organisaation suuntaan. Tämänkaltaisissa vastuullisesti toimivissa organisaatioissa voidaan yrityksen strategian sanoa olevan huolellisesti suunniteltu, jolloin sen eri osien välillä vallitsee tasapaino. Tässäkin on pohjimmiltaan siis kyse strategian toimivuudesta ja sen sisällön osien yhteensovivuudesta.

3.1.1 Arvovalinnat

Organisaatioiden vastuullisuustyössä ja vastuullisuuden sulauttamisessa osaksi yrityksen liiketoimintaa on välttämätöntä pystyä omaksumaan vastuullinen ajattelutapa ja vastuulliset toimintamallit osaksi operatiivista liiketoimintaa. Toimialasta riippumatta yritysten päätavoite on luoda lisäarvoa, niin asiakkaille kuin myös yritykselle itselleen. Vastuullisuus tulisikin ajatella positiivisena ajurina ja arvovalintana, jolla pyritään turvaamaan liiketoiminnan kannattavuuden jatkuvuus ottamalla samaa aikaa huomioon eri vastuullisuuden osa-alueet liiketoiminnassa. Finanssialalla vastuullisuustyö voidaan helposti kokea kuormittavana ja

aikaa vievänä, sillä liiketoiminnan vaikutukset esimerkiksi ympäristöön eivät ole niin helposti tunnistettavissa. Vastuullisuuteen panostaminen ei kuitenkaan tulisi näyttäytyä taakkana, vaan pitkällä tähtäimellä liiketoimintaa parantavana tekijänä. Finanssialan organisaatioissa on ratkaisevaa pystyä luomaan ympäristö ja yhtenäinen ajattelumalli siitä, ettei vastuullisuutta nähtäisi tämänkaltaisena jarruttavana tekijänä. Tässä korostuu etenkin johtoportaan suhtautuminen vastuullisuustyöhön, sillä se heijastuu väistämättä koko organisaation henkilöstöön.

3.1.2 Vastuullisuusohjelman tärkeimmät piirteet finanssialalla

Vastuullisuusteemojen toteutumiseksi on ne mukautettava osaksi tätä organisaation perimmäistä liiketoimintamallia ja pohjastrategiaa. Ne eivät ole yksittäisiä teemoja, jotka irrallisena lisätään osaksi liiketoimintaa, vaan kaikki lähtee pohjastrategian muokkaamisesta. Ensisijaisesti yrityksen on tunnistettava sekä räätälöitävä omalle toimialalleen ne vastuullisuusteemat, jotka sitä eniten koskevat. Finanssialalla vastuullisuuden osa-alueista etenkin sosiaalinen sekä taloudellinen korostuvat. Loppujen lopuksi kokonaiskuvaa katsottaessa on kuitenkin jokaisella kolmella osa-alueella yhtä suuri merkitys. Hyvä hallinto takaa usein toimivan ja tehokkaan organisaation sekä tätä kautta motivoituneen ja itseohjautuvan henkilöstön. Erityisesti finanssialalla hyvä henkilöstö takaa parasta mahdollista palvelua yrityksen eri sidosryhmille, joka tarkoittaa taas tuottoja kyseiselle yritykselle. Tämän kaltaisesta yksinkertaistetusta esimerkistä huomaamme, että vastuullisuuden kolme osa-aluetta ovat etenkin finanssialalla vahvasti sidoksissa toisiinsa.

KUVA 4. Vastuullisuuden osa-alueiden sidonnaisuus toisiinsa.

Yrityksen vastuullisuusteemojen valinta ja niiden sopeuttaminen tulee lähteä yrityksen ydintoimintojen ja markkinan tunnistamisesta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nämä vastuullisuusteemat tulee valikoitua ottaen huomioon toimiala, jolla yritys operoi sekä arvopohja, jolla yritys haluaa liiketoimintaansa toteuttaa. Finanssialan tapauksessa näitä ydintekijöitä ovat esimerkiksi tuloskeskeinen ja tiukan valvonnan alainen toimiala, jossa vallitsee kova kilpailu eri toimijoiden välillä. Lisäksi asiakkaiden merkitys korostuu tuottojen toteutumisessa, sillä finanssialalla tuotot koostuvat omista asiakkaista ja täten näiden asiakassuhteiden ylläpitäminen on elintärkeässä roolissa. Tarkastellaan seuraavaksi finanssialan toimijoista OP:n vastuullisuusohjelmaa ja sieltä esiin nousevia oleellisempia vastuullisuusteemoja.

OP:n vastuullisuusohjelmaa tarkastellessa nähdään, että siinä on pyritty mahdollisimman läpinäkyvästi tuomaan esiin vastuullisuuden toteutuminen eri osa-alueiden osalta. Vastuullisuusohjelma on jaettu selkeästi kolmeen pääotsikkoon; ilmasto ja ympäristö, ihmiset ja yhteisöt sekä hyvä hallintotapa. Näiden alle on avattu yksityiskohtaisemmin liiketoiminnan prosesseihin kohdistuvia tavoitteita vastuullisuuden eri osa-alueiden osalta. Kyseinen vastuullisuusohjelma pyrkii olemaan silmin nähden visuaalisesti selkeä sekä luomaan uskottavuutta, sillä siitä on nähtävissä tietyn tavoitteen lisäksi myös se, kuinka sen toteutumista tullaan seuraamaan ja mittaamaan. Tämän lisäksi vastuullisuusohjelmassa on

myös eritelty, mitä ilmaston ja ympäristön osalta erityisesti seurataan sekä tavoitteille on määritelty konkreettinen mittari, miten kyseisen tavoitteen edistymistä pystytään seuraamaan. (OP Ryhmä n.d.)

Taulukkoon on myös linkitetty mukaan YK:n Agenda 2030-ohjelmassa linjatut kestävän kehityksen tavoitteet eli Sustainable Development Goals (SDG). Vastuullisuusohjelmaan on selkeästi merkitty, mitä SDG-tavoitetta mikäkin linjattu tavoite tukee, ja minkä mukaan se on määritelty. Tämänkaltainen vastuullisuusohjelma luo uskottavuutta sekä läpinäkyvyyttä ulospäin sekä ennen kaikkea konkreettista tarttumapintaa. Vastuullisuuden ollessa hyvin suurpiirteinen ja laaja aihe on yrityksen äärimmäisen tärkeää tuoda tavoitteet vastuullisuuden osalta esiin mahdollisimman käytännönläheisesti. Lisäksi vastuullisuuden toteutumisen kannalta on myös oleellista mitata tavoitteiden saavuttamista ja tämän vuoksi mittarit tuleekin luoda riittävän tarkoiksi ja vertailuun sopiviksi. (OP Ryhmä n.d.)

3.2 Vastuullisuuden tausta ja tarkoitus

Pohtiessa vastuullisuuden perimmäistä taustaa tai tarkoitusta, on sitä melko hankala yksiselitteisesti määritellä. Vastuullisen liiketoiminnan periaatteet näkyvät finanssialan yritysten liiketoiminnassa muun muassa vastuullisen sijoittamisen periaatteiden, markkinoilla olevien niin kutsuttujen vihreiden rahastojen sekä kestävän rahoituksen kautta. Viime vuosina tarjottavien rahastojen keskuudessa on nähty yhä enemmän näitä vastuullisiin sijoituskohteisiin painottuvia ESG-rahastoja. Näiden rahastojen toiminta kiteytyy siihen, että sijoituskohteet edistävät kestävää kehitystä sekä vastuullisuuden toteutumista. Monelle saattaa kuitenkin herätä kysymys, onko nämä rahastot vain osa mahdollista viherpesua vai pyritäänkö niiden kautta todella suurempiin, globaaleihin vaikutuksiin. Vihreät arvot ovat monelle asiakkaalle nykyaikana tärkeä tekijä kuluttajavalinnoissa ja täten moni yritys varmasti pyrkii hyötymään tästä, niin myös finanssialan toimijoiden keskuudessa.

Finanssialalla vastuullisuuden taustan voidaan ajatella kiteytyvän juuri pitkälti kyseisen aiheen trendikkyuteen. Kuten tekstissä aiemmin mainittiin, finanssialan lii-

ketoiminta on äärimmäisen riippuvainen asiakkaista ja tältä omalta asiakaskunnalta saatavista tuloista. Näin ollen finanssialan organisaatiot pyrkivät väistämättä painottamaan vastuullisuutta omassa strategiassaan sekä liiketoimintansa harjoittamisessa. Trendinäkökulman lisäksi kiristynyt lainsäädäntö tuo oman painoarvonsa vastuullisuuden yleistymiseen. Monilla toimialoilla, kuten myös finanssialalla, on liiketoimintaa jouduttu muokkaamaan pohjastrategiasta alkaen vastuullisempaan suuntaan. Vastuullisuuden tarkoituksena ei ole tänä päivänä olla enää vain teema, josta puhutaan ja johon halutaan pyrkiä, vaan taustalla on tavoite saavuttaa todellisia tuloksia. Aiemmin finanssialalla vastuullisuutta on mahdollisesti pidetty vain tietynlaisena ajattelumallina ja ideologiana, mutta näkyvät seuraukset ovat jääneet melko vähäisiksi. Tulevaisuudessa yhä tiukentuvan lainsäädännön sekä ihmisten lisääntyneen tietoisuuden kautta tähän on kuitenkin tullut muutos. Vastuullisuuden tarkoituksena ei ole koskaan ollut, eikä etenkään tulevaisuudessa, ole toimia vain yrityksen imagon kiillottajana, vaan organisaatiot pyritään todella saattamaan kaikkien vastuullisuuden osa-alueiden osalta vastuullisempaan suuntaan.

3.2.1 Todellinen ja konkreettinen tarkoitus

Finanssialalla vastuullisuuden osalta yhtenä suurimmista haasteista on mahdollinen vastuullisuudella tavoiteltavien todellisten tulosten jääminen vajaaksi tai niiden puuttuminen kokonaan. Todellinen ja konkreettinen tarkoitus vastuullisuuden taustalla on seikka, johon ei löydy yksiselitteistä tai tyhjentävää vastausta. Ideaalitalanteessa jokaisella finanssialan organisaatiolla todellinen tarkoitus vastuullisuuteen panostamisessa olisi yksinkertaisesti pyrkiä olemaan mahdollisimman kestävästä kehitystä edistävä ja vastuullisesti toimiva organisaatio mutta tietenkään realistisia taustasyitä ei voida tietää. Finanssialaa tarkasteltaessa, varmasti kaikilla toimijoilla on kuitenkin yhteinen päämäärä taata omalla toiminnallaan turvallinen ja vakaa pankkijärjestelmä sekä kestävät rahoitusmarkkinat. Voidaankin siis ajatella, että vastuullisuuden taustalla on pitkälti pyrkimys tavoitella merkittävämpiä globaaleja vaikutuksia rahoitusalan näkökulmasta. Finanssialaa koettelevat kriisit, joita on jo aiemmin menneisyydessä todistettu, vaikuttavat kuitenkin

väistämättä jokaiseen kyseisen toimialan toimijaan. Tätä kautta ajateltuna jokainen finanssialan yritys pyrkii varmasti välttämään tämänkaltaisia tilanteita ja toimimaan vastuullisesti oman liiketoimintansa osalta.

Nykyaikana monet finanssialan yritykset ovat suuria kansainvälisiä konserneja, jolloin liiketoiminnan vaikutukset eivät ulotu vain kotimaahan. Näissä kansainvälisissä organisaatioissa pyritään vastuullisella liiketoiminnalla ja sen vaikutuksilla saavuttamaan positiivista muutosta globaalisti. Kansainvälistyminen tuo mukanaan usein myös muita tekijöitä, joilla on omat seurauksensa yrityksen liiketoimintaan. Eri maiden lainsäädännöt sekä kansainväliset sopimukset toimivat rajoittavimpana tekijänä näissä tilanteissa. Globaalissa kuvassa ajateltuna, on vastuullisuuden käsite ajankohtainen aihe, mutta vastuullisen liiketoiminnan periaatteiden noudattaminen on varmasti hieman eri vaiheissa maakohtaisesti. Kansainvälistyneet finanssialan organisaatiot ovat tätä kautta väistämättä pyrkineet omaksumaan muiden maiden toimintatapoja sekä periaatteita vastuullisuuden suhteen, tai mahdollisesti vaihtoehtoisesti levittäneet tietämystä ulkomaille kansainvälistymisen mukana. Vaikka vastuullisuutta koskevat EU-direktiivit ja asetukset sitovatkin kaikkia EU:n jäsenvaltioita, niiden konkreettisen tason soveltaminen sekä vastuullisuuden toteutumisen mittaaminen ovat mahdollisesti vielä eri vaiheissa maasta riippuen.

3.2.2 Viherpesu

Vastuullisuutta on ollut helppoa käyttää vilpillisesti hyödyksi, kun kestävä kehitys ja vastuullisuuden merkitys ihmisten kuluttajavalinnoissa huomattiin olevan merkittävä. Viherpesu eli greenwashing tarkoittaa tilannetta, jossa yritys pyrkii saavuttamaan taloudellista hyötyä harhaanjohtavilla sekä valheellisilla ympäristöväärittämällä ja vastuullisuusteemoilla. Tällöin yritys antaa itsestään vastuullisen kuvan ulospäin esimerkiksi markkinoinnin kautta ja vetoaa kuluttajiin vihreitä arvoja painottamalla. Todellisuudessa yrityksen liiketoiminta ei kuitenkaan täytä vastuullisuuden periaatteita sillä tasolla, millä yritys on itseään markkinoinut. Kyseiseen ilmiöön on kuitenkin pyritty puuttumaan, jotta se saataisiin kitkettyä yrity maailmasta kokonaan pois. Esimerkiksi kiristynyt EU-lainsäädäntö on pyrkinyt tuomaan muutoksen tähän ongelmaan ja vähentämään viherpesua, jotta yritykset eivät pystyisi jatkossa sitä enää hyödyntämään.

Viherpesu on merkittävä uhka vastuullisuuden todelliselle toteutumiselle, sillä sitä hyödyntävät yritykset luovat uhan yleiselle uskottavuudelle vastuullisuuden suhteen. Monet kuluttajat haluavat nykyaikana kannattaa yrityksiä ja toimijoita, joiden toiminta todella nojaa vihreisiin arvoihin ja täten tuoda oman panoksensa ympäristön säilyvyyteen sekä ilmastonmuutoksen pysäyttämiseen. Markkinoinnissa viherpesu näyttäytyy esimerkiksi tietynlaisten sanavalintojen painottamisena yrityksen markkinoinnissa. Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) kokosi vuonna 2022 selvityksen yhdessä Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) kanssa, jossa selvitettiin yleisimpiä monitulkintaisia sekä harhaanjohtavia termejä. Selvityksessä monitulkintaisina termeinä nousivat esiin muun muassa termit vastuullinen, vihreä ja hiilineutraali. Harhaanjohtaviksi termeiksi taas arvioitiin esimerkiksi vastuullinen, päästötön sekä ekologinen. Näissä termeissä keskeisenä ongelmana nähdään se, että ne viittaavat ympäristönäkökulman lisäksi myös vastuullisuuden taloudelliseen sekä sosiaaliseen puoleen, eivätkä ne täten yksiselitteisesti viittaa ainoastaan ympäristöön. Kokonaisuudessaan kyseisen selvityksen mukaan mainonnassa käytetyistä ympäristötermeistä jopa 56 % arvioitiin harhaanjohtaviksi. (Asikainen 2022.)

KUVA 5. Viherpesun haittoja organisaatiolle.

Mikäli markkinoilla levitetään edellä mainittujen sanavalintojen kautta väärää ja valheellista dataa, muodostaa se väistämättä särön vastuullisuuden todelliselle

toteutumiselle. Vastuullisuuteen ja vastuulliseen liiketoimintaan kuuluu juuri tärkeänä osana liiketoiminnan läpinäkyvyys, faktapohjainen informaatio sekä avoin tiedonsaanti, sillä pyrkimys on rakentaa luottamusta kuluttajiin ja sitä kautta saada kestäviä asiakaskontakteja omalle yritykselle. Jos asiakkaat eivät voi luottaa yrityksen todella toimivan sen markkinoimien arvojen mukaisesti, luo se väistämättä luottamusongelman. Pahimmassa tapauksessa tästä saattavat kärsiä kaikki kyseisen toimialan toimijat eivätkä vain ne, jotka hyödyntävät vastuullisuuden trendikkyyttä vilpillisin motiivein. Tietoisuus viherpesusta on kuitenkin kasvanut vuosien aikana niin yritysten kuin myös kuluttajien keskuudessa, mikä on iso askel sen pysyvään vähenemiseen. Kuluttajien kriittinen median lukutaito sekä halu saada konkreettista dataa päätösten pohjaksi luo tilanteen, jossa harhaanjohtaminen valheellisella mainonnalla on entistäkin vaikeampaa. Usein viherpesuun syyllistyvä yritys hyötyykin siitä vain väliaikaisesti, mutta yrityksen todellinen liiketoiminnan vastuullisuus tai enemmänkin sen vähäisyys, paljastuu ennemmin tai myöhemmin. Tämänkaltaisissa tilanteissa voidaan viherpesun nähdä aiheuttavan lopulta enemmänkin haittaa kuin hyötyä yritykselle pitkällä tähtäimellä. Mikäli yritys paljastuu viherpesun hyödyntäjäksi, aiheuttaa se yritykselle mainehaitan, josta on hyvin haastavaa päästä eroon.

Finanssialalla viherpesua pyritään enenevässä määrin tulevaisuudessa estämään muun muassa säädettyjen EU-direktiivien ja asetusten kautta. Yhtenä näistä toimii EU:n kestävän rahoituksen tiedonantoasetus (SFDR), joka tähtää parantamaan rahoitusmarkkinoiden vastuullisuuden läpinäkyvyyttä sekä estämään viherpesua. Kyseisen asetuksen ohessa on myös puhuttu paljon tavoitteiden ja niiden toteutumisen suhteesta. Vastuullisuuden rooli finanssialan yrityksissä on usein keskeisessä roolissa vastuullisuusohjelmassa sekä tavoitteissa, mutta esimerkiksi luotettavan datan saatavuuden puute aiheuttaa ongelman tavoitteiden toteutumisen mittaamisessa. (Kaaresvirta-Huhta 2023.)

4 VASTUULLISUUDEN VAIKUTUKSET FINANSSIALALLA

Vastuullisuus näkyy monin eri tavoin jokapäiväisessä liiketoiminnassa, niin asiakkaille, omille työntekijöille kuin myös yrityksen yhteistyökumppaneille. Sen tulisi ohjata liiketoiminnan prosessien eri vaiheissa tehtävää päätöksentekoa ja jokaisen henkilöstön jäsenen päivittäistä työskentelyä. Organisaation henkilöstölle vastuullisuus näkyy useimmiten tiettyinä ennalta vaadittuina velvoitteina, jotka tulee poikkeuksetta täyttyä eri työvaiheissa. Asiakasnäkökulmasta vastuullisuus taas näyttäytyy muun muassa tarjottavina vastuullisen rahoituksen vaihtoehtoina tai tunnustusasiakirjan pyytämisenä pankissa asioidessa. Vastuullisuuden pohjan ja vähimmäismäärän muodostaa noudatettava lainsäädäntö, joka ennen kaikkea finanssialalla on hyvin näkyvässä roolissa niin asiakkaille kuin myös yrityksen henkilöstölle.

4.1 Vastuullisuuden vaikutukset finanssialan liiketoimintaan

Toimijat finanssialalla ovat usein suuria finanssitaloja, joissa tuotot ovat hyvin keskeisessä roolissa. Tämän tuloksen ylläpitäminen tilikaudesta toiseen on liiketoiminnan kannattavuuden elinehto, mutta vastuullisuuden sosiaalista näkökulmaa ei tule unohtaa. Finanssialan kova kilpailu näkyy päivittäisessä talouselämässä ja asiakkaat odottavat parasta mahdollista, juuri heidän arvoilleen sekä tarpeilleen räätälöityä palvelua. Asiakkaiden ollessa tyytyväisiä, myös tuottojen tulo pysyy vakaana ja liiketoiminnan jatkuvuus on turvattu. Lähtökohtana tässä toimii organisaation kyky tunnistaa omat tärkeimmät asiakassegmenttinsä, heidän tarpeensa sekä pyrkiä kehittämään liiketoimintansa kokonaisuutta tämän mukaan. Vastuullisuus ei siis suoranaisesti tarkoita vain vihreitä rahastoja tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämistä, vaan kokonaiskuva on huomattavasti laajempi.

4.1.1 Vaikutukset asiakkaisiin ja tärkeimpiin sidosryhmiin

Vastuullisuuden vaikutukset asiakkaisiin ovat finanssialalla merkittävässä roolissa, sillä asiakkaiden tyytyväisyys ja asiakassuhteiden pysyvyys muodostavat

pohjan liiketoiminnan tuottojen jatkuvuudelle. Tämän vuoksi yritysten tulisi perehtyä omien asiakkaiden arvopohjaan ja asenteisiin vastuullisuuden osalta sekä ymmärtää asiakasnäkökulman kokemus vastuullisuudesta (Kumppania 2023). Vastuullisuus liiketoiminnassa pyrkii aina ensisijaisesti toimimaan asiakkaiden eduksi ja erinäiset lainsäädäntöhankkeet sekä kiristyvät säätelyt tavoittelevat suojelemaan asiakkaita ja sijoittajia sekä heidän etujaan. Vastuullisuuden korostaminen niin finanssialalla, kuin myös muilla toimialoilla, on osaltaan pitkälti sen trendikkyuden ansiota. Asiakkaat sekä yritysten yhteistyökumppanit painottavat vastuullista arvopohjaa aiempaa enemmän ja vastuullisuusteemojen näkyvyys ohjaa kuluttajavalintoja entistäkin vahvemmin. Kokonaisuutena voitaisiin todeta, että finanssialan yritysten panostaminen vastuullisuuteen on asiakasnäkökulmasta ainoastaan positiivinen seikka. Pitkällä tähtäimellä se takaa asiakkaille yhä läpinäkyvämpää ja tietoturvallisempaa palvelua sekä kestäväää kehitystä edistäviä rahoitus- ja sijoitustuotteita.

Vastuullisuus on teema, jota pyritään sitouttamaan kaikkien yritysten liiketoimintaan heti pohjastrategiasta lähtien. Yrityksillä on pyrkimyksenä saada vastuullinen ajattelutapa osaksi päivittäistä työelämää, jolloin kyse on ennemminkin arvovalinnasta eikä pakon edessä tehtävistä muutoksista. Vastuullisuuden osalta voidaankin pohtia, voiko vastuullisuus mennä liian pitkälle. Kiristynvä lainsäädäntö on lisännyt yritysten työmäärää ja organisaatioissa onkin väistämättä jouduttu kohdentamaan resursseja yhä enemmän vastuullisuustyöhön sekä henkilöstön kouluttamiseen vastuullisuuden osalta. Tämä voi luoda mahdollisuuden tilanteeseen, jossa ydinliiketoiminta kärsii ja tästä syystä monissa yrityksissä vastuullisuustyö saattaa jäädä vain teoriasolalle. On tärkeää muistaa, että vastuullisuuden ja kestävään kehityksen kansainvälisillä säädöksillä sekä periaatteilla pyritään pitkän aikavälin muutokseen. Kaikki uusien linjausten mukaiset muutokset vaativat hetkellisesti enemmän resursseja, mutta näillä muutoksilla on mahdollista saavuttaa todella iso ja merkittävä muutos vastuullisuuden osalta tulevaisuudessa.

4.1.2 Vaikutukset liiketoiminnan tuottavuuteen

Vastuullisuuden ja liiketoiminnan tuottojen suhde finanssialalla voi helposti olla ristiriidassa keskenään. Finanssialalla tuottojen merkitys ja jatkuvuus on liiketoi-

minnan kannattavuuden kannalta äärimmäisen merkittävässä roolissa. Oltai-siinko vastuullisuudesta mahdollisesti valmiita tinkimään paremman tuloksen edessä? Yritysten liiketoiminnan jatkuvuuden osalta maineen merkitys on oleellinen ja tällöin tulisikin pyrkiä vastuullisesti hankittuihin, vakaisiin tuottoihin kuin keinoista riippumatta mahdollisimman isoon tulokseen. Vastuulliset ja kestävä kehitystä edistävät rahoitus- ja sijoitustuotteet eivät aina välttämättä takaa parasta mahdollista tuottoa yritykselle, mutta niiden suosio asiakkaiden keskuudessa toimii suurena vaikuttavana tekijänä. Asiakkaat ja sijoittajat peräänkuuluttavat yhä enenevässä määrin muun muassa vastuullisia rahastoja sekä vihreitä rahoituslähteitä. Suomessa sijoittajien keskuudessa on selkeästi viime vuosien aikana tapahtunut asennemuutos, sillä yhä useampi arvottaa sijoituskohteiden tuottavuuden ja vastuullisuuden yhtä tärkeiksi teemoiksi. Näitä kahta teemaa ei nähdä enää keskenään ristiriidassa, vaan yhä enemmän vallitsee halu sijoittaa kohteisiin, joissa on mahdollista saada nämä molemmat tasaisessa suhteessa. (Jääskeläinen 2023.)

Vastuullisuudesta puhuttaessa on aina tärkeää muistaa sen kaikkien osa-alueiden merkitys. Vastuullisuuden ja yrityksen liiketoiminnan tuottojen suhdetta poh-tiessa helposti ajattelee, että vastuullinen liiketoiminta ei voi olla kaikkein tuotta-vinta. Tämä ei kuitenkaan ole täysin yksiselitteinen totuus. Sosiaalisen vastuulli-suuden osa-alue on monissa finanssialan yrityksissä tulevaisuudessa se näkö-kanta, johon tulisi kiinnittää äärimmäistä huomiota. Kyseiseen vastuullisuuden osa-alueeseen kuuluu olennaisesti tyytyväiset asiakkaat, hyvinvoiva ja laaduk-kaasti koulutettu henkilöstö sekä vastuulliset ja hyvämaineiset yhteistyökumppa-nit. Nämä kaikki edellä mainitut tekijät muodostavat merkittävän voimavaran sekä kilpailuedun yritykselle, joka myös pitkällä tähtäimellä voi vaikuttaa positiivisesti yrityksen tuottavuuteen ja tulokseen.

Sosiaaliseen vastuullisuuteen panostaminen voi merkittävästi edistää organisaa-tiota hankkimaan tarvittavia resursseja, rekrytoimaan arvokkaita ja osaavia työn-tekijöitä sekä markkinoimaan yrityksen palveluita ja tuotteita (Galant & Cadez 2017, 678). Tätä kautta ajateltuna resurssien kohdentaminen vastuullisuuteen voi ajan mittaan saada aikaan optimistisia seurauksia myös yrityksen tuottojen nä-kökulmasta. Vastuullisuuteen panostaminen vaatii lyhyen aikavälin suunnitel-massa suuremman määrän resursseja ja voi täten näkyä myös tuottojen osalta

negatiivisessa valossa. Vastuullisuuden tavoitteita edistävillä linjauksilla pyritäänkin pidemmän aikavälin muutokseen. Vastuullisuustyöhön ja vastuullisuuden tavoitteiden saavuttamiseen keskittäminen on kannattavaa, jonka seurauksena tuottavuudessa voidaankin nähdä selkeä parannus.

5 VASTUULLISUUTEEN KOHDISTUVAT TULEVAISUUDEN MUUTOKSET

Vastuullisuus on nykyaikana yhä aiempaa näkyvämmässä roolissa finanssialalla monin eri tavoin ja sen merkitys asiakkaiden sekä sijoittajien kuluttajavalinnoissa on kasvanut vuosien saatossa. Henkilöstön koulutukseen on organisaatioiden vastuullisuustyön osalta suunnattu enenevässä määrin resursseja ja yritysten markkinoinnissa on hyödynnetty vastuullisuuden tuomaa trendikkyyttä sekä ajan-kohtaisuutta uusien asiakkaiden ja positiivisen näkyvyyden toivossa. Yritysten vastuullisuustyötä ja niitä koskevia tavoitteita on finanssialalla pyritty linjaamaan yhdenmukaisemmiksi ja tarkemmiksi, jotta vastuullisuus saataisiin juurrutettua yritysten perimmäiseen liiketoimintaan ja pohjastrategiaan tulevaisuudessa entistäkin paremmin. Tässä muutoksessa organisaation henkilöstö on huomattavassa asemassa, sillä uudistuva lainsäädäntö sekä aiempaa tietoisempi ja vastuullisuutta peräänkuuluttava asiakaskunta velvoittaa yritykset toimittamaan entistä konkreettisempaa näyttöä vastuullisuuden toteutumisesta.

5.1 Direktiivien muutokset sekä sääntelyiden kiristyminen

Finanssialan liiketoimintaa säätelevät lukuisat direktiivit, asetukset ja sääntelyt ovat kiristyneet viime vuosina huomattavasti ja uusia säädöksiä linjataan jatkuvasti. Näiden vaikutukset ulottuvat kaikkiin EU:n sisämarkkinoilla operoiviin yrityksiin. Uudet teknologiat ja digitalisoituminen ovat merkittävässä roolissa siinä, että aiemmat sääntelyt sekä säädökset eivät enää riitä kattamaan kaikkia liiketoiminnan vastuullisuuden osa-alueita riittävässä määrin. Uusien sääntelyiden kehittämisessä tulisi tulevaisuudessa keskittyä tarkastelemaan näkökulmia jo olemassa olevan lainsäädännön tarkentamiseksi tai sen soveltamisen tehostamiseksi ennen kokonaan uuden sääntelyn toimeenpanoa (Pekonen-Ranta 2024).

Kokonaisuudessaan lainsäädännön kiristämällä ja kansainvälisten toimintaperiaatteiden tarkentamisella pyritään luomaan yhdenvertaiset sekä kestäväää kehitystä edistävät markkinat. Pitkällä tähtäimellä voidaan myös vaikuttaa vastuullisuusteemojen toteutumiseen niin organisaatiotasolla kuin myös kansainvälisten

linjausten mukaisissa tavoitteissa. Yrityksiltä vaaditaan muun muassa yhä enemmän näyttöä vastuullisuuden toteutumisesta, jolla pyritään estämään sen jääminen teoriatasolle ja sitä kautta luomaan myös uskottavuutta omiin kohderyhmiin.

5.1.1 Kestävyyseräraportointidirektiivi (CSRD-direktiivi)

Valtaosa vapaaehtoisuuteen perustuvista normeista ja standardeista koskien esimerkiksi yrityksen vastuullisuusraportointia ja kestävyystietojen toimittamista muuttuu jatkuvasti enenevässä määrin osaksi lainsäädäntöä uusien direktiivien ja asetusten myötä. Aiemmin lainsäädännön asettama minimitaso vastuullisuudelle on ollut huomattavasti pienemmässä roolissa, mutta nykyaikana niin pieniltä kuin suurilta organisaatioilta vaaditaan yhä kattavampaa raportointia ja dataa vastuullisuustekojen todellisista vaikutuksista sekä niiden toteutumisasteesta. 5. tammi-kuuta 2023 lähtien astui voimaan uusi EU:n kestävyseräraportointidirektiivi (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD), jossa säädetään entistä laajemmin yrityksiä sitovista raportointivelvoitteista koskien niiden liiketoiminnan vaikutuksia sosiaaliseen vastuullisuuteen sekä ympäristövastuuseen. Yhä suurempi joukko pienyrityksiä tulee siirtymään näiden raportointivelvoitteiden piiriin ja täten vapaaehtoisuus vastuullisuusraportoinnin osalta pienenee entisestään. (European Commission n.d..)

Tämän lainsäädäntöhankkeen taustalla oleviin tekijöihin lukeutuu esimerkiksi sijoittajien keskuudessa kasvanut kysyntä sijoitusten kestävyystiedoista. Tämä johtuu pitkälti sijoittajayhteisön lisääntyneestä tietoisuudesta yrityksiin kohdistuvien riskien osalta ja ennen kaikkea niiden vaikutuksista yritysten taloudelliseen toimintakykyyn. Kysynnän kasvuun liittyy myös kestävyystavoitteiden mukaiset ja tietyt kestävyysvaatimukset täyttävien sijoitustuotteiden lisääntyminen. Laajemman ja tarkemman vastuullisuusraportoinnin avulla sijoittajat saivat näyttöä ja todellista dataa näiden sijoituskohteiden kestävydestä, jolloin myös sijoituspäätösten tekeminen omien arvovalintojen mukaisesti on entistä luotettavampaa. (Direktiivi 2022/2464/EU.)

CSRD-direktiivi vahvistaa etenkin sosiaaliseen vastuullisuuteen liittyviä aspekteja ja sitouttaa yritykset raportoimaan niihin liittyvien tavoitteiden saavuttami-

sesta yhä konkreettisemmin. Finanssialan näkökulmasta tämä voidaan nähdä tulevaisuuden kannalta seikkana, johon tulee kiinnittää huomiota. Vastuullisuuden merkityksen kasvu tarkoittaa rahoitusalan yrityksille realistisen ja informatiivisen datan keräämistä, sen analysointia sekä laajentuvaa raportointivelvollisuutta. Finanssialan organisaatioiden tuleekin taustatyönä pystyä kehittämään riittävän tarkkoja, yksityiskohtaisia ja kansainvälisen lainsäädännön mukaisia mittareita. Näiden kautta vastuullisuuden tavoitteiden toteutumista pystytään realistisesti seuraamaan ja yhä edelleen raportoimaan yritystä sitovien velvoitteiden mukaisesti. Taloudellisen vastuullisuuden näkökulmasta tämänkaltaisista mittareista on helppo luoda raportoitavaa dataa, mutta ympäristövastuun ja sosiaalisen vastuullisuuden kohdalla se ei ole yhtä yksinkertaista.

Sosiaalisen vastuullisuuden osa-alueen kannalta finanssialan yritysten tulee tarkastella ennen kaikkea omia asiakassegmenttejään sekä tärkeimpiä yhteistyökumppaneitaan. Vastuullisuudessa on otettava huomioon, ettei oman liiketoiminnan vastuullisuus ole ainoa ratkaiseva tekijä, vaan esimerkiksi omien yhteistyökumppanien liiketoiminta heijastuu myös omaan organisaatioon. Täten on tärkeää tarkastella myös oman liiketoiminnan kannalta merkittävimpiä sidosryhmiä ja pohtia, toimiiko kyseiset tahot oman organisaation noudattamien vastuullisuusperiaatteiden mukaisesti.

Sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna myös toinen tärkeä näkökulma on tarkastella omaa henkilöstöä. Vastuullisuus täytyy sitouttaa organisaation toimintaan siten, että se näkyy päivittäisellä tasolla pienissäkin työvaiheissa. Tämä edellyttää oman henkilöstön täyttä sitoutumista kyseiseen muutokseen. Vastuullisuuden tavoitteita on organisaatiotasolla haastavampaa saavuttaa, mikäli arjessa tapahtuva operatiivinen liiketoiminta ei noudata strategian mukaisia vastuullisuuden periaatteita. Yksi henkilöstöä sitouttava tekijä on riittävä tietoisuus vastuullisuudesta, siihen liittyvistä periaatteista sekä siitä, miten yritys pyrkii niitä noudattamaan omassa liiketoiminnassaan. Työntekijöille tulee tarjota riittävästi koulutuksia ja mahdollisuutta saada tietämystä vastuullisuustyöstä niin yritystasolla kuin myös globaalisti. Organisaatiossa tulee vallita yhteisymmärrys siitä, että kyse on lopulta suuremmasta kokonaisuudesta kuin vain omasta organisaatiosta. Finanssialalla jokaisen toimijan valinnat vastuullisuuden kunkin osa-alueen suhteen vaikuttavat jossain määrin koko rahoitusjärjestelmään.

Finanssialalla yritysten välillä ydinliiketoiminnassa ei ole merkittävän suuria eroja, joten siitä syystä kilpailu kyseisellä toimialalla onkin todella kovaa. Vastuullisesti toimiva finanssialan toimija voikin saada huomattavan kilpailuedun verrattuna muihin, mikäli vastuullisuuden periaatteita hyödyntää oikealla tavalla ja niiden vaikutukset käyvät läpinäkyvästi ilmi myös kuluttajille konkreettisen datan kautta. Hyödyntämällä vastuullisuutta vilpillisesti, voidaan saada aikaan pysyvä mainehaitta. CSRD:n sisällön mukaisilla uusilla raportointivelvoitteilla pyritään myös viherpesun vähentämiseen, sillä yhä läpinäkyvämmät, helpommin saatavissa olevat ja vertailukelpoisemmat kestävyystiedot pienentävät riskiä viherpesuun. Tarkastusvaliokunnissa nousi esiin esimerkiksi se, että mahdollista viestintää ja markkinointia pyritään seuraamaan sekä tilanteen tullen viipymättä korjaamaan mahdolliset virheelliset tai harhaanjohtavat väitteet liittyen vastuullisuuteen. (Finanssivalvonta 2023.)

5.1.2 Kestävän rahoituksen tiedonantoasetus (SFDR)

Finanssialalla yksi merkittävimmistä vastuullisuuteen liittyvistä asetuksista on EU:n kestävän rahoituksen tiedonantoasetus eli Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Kyseinen EU:n asetus astui alun perin voimaan 10.3.2021. Siihen tehtiin kuitenkin tarkentavia ja täydentäviä muutoksia sekä lisäyksiä, jotka astuivat voimaan vuoden 2023 alkupuolella. Asetuksen pyrkimyksenä on estää viherpesua ja parantaa rahoitusmarkkinoiden vastuullisuustoimien läpinäkyvyyttä. Lisäksi se velvoittaa rahoitusalan toimijoita raportoimaan omien sijoitusprosessiensä pääasialliset kestävyysriskit. (Fondita 2023.)

SFDR:n osalta on riittänyt runsaasti keskustelua sen toimivuudesta sekä kustannustehokkuudesta. Asetuksessa linjattuja tavoitteita pidetään äärimmäisen tärkeinä, kannatettavina sekä ennen kaikkea saavutettavina, mutta niiden toteutuminen kokonaisuudessaan ei ole ollut suunnitellun mukaista. Erinäisten finanssialaa sitovien direktiivien sekä asetusten taustalla on pitkälti kyse pyrkiä suojaamaan kuluttajia sekä taata rahoitusmarkkinoiden vakaa tila. Vuonna 2021 maaliskuussa SFDR:n astuttua voimaan, oli sille linjattu tietyt edellä mainitut tavoitteet. Syyskuussa 2022 komissio kuitenkin pyysi palautetta kyseisen asetuksen

toimivuudesta sekä mahdollisista kehityskohdista. Asetuksen sisältöä ja toimivuutta tarkastellessa huomattiin, ettei määritellyt tavoitteet ole toteutuneet sijoittajien näkökulmasta. Esimerkiksi sijoittajien tiedonsaanti ja informointi sekä sijoittajansuojan parantaminen eivät olleet kehittyneet linjattujen tavoitteiden mukaisesti. (Kaaresvirta-Huhta 2023.)

Direktiivien ja asetusten toimintaa on tärkeä seurata sekä tarvittaessa kehittää toimivammaksi, sillä muutoin niiden todellinen vaikutus vastuullisuuteen jää helposti melko vähäiseksi. Vastuullisuuden käsitteen monitulkintaisuutta pyritään nykyaikana avaamaan yhä enemmän myös sen sosiaalisen osa-alueen osalta, joka kattaa nimenomaan kuluttajiin sekä yhteistyökumppaneihin kohdistuvat vastuullisuuspiirteet. Ennen kaikkea finanssialan näkökulmasta sosiaalisen vastuullisuuden osa-alue on elintärkeässä roolissa, sillä kuluttajat ja sijoittajat ovat tuottojen lähde. Tätä kautta ajateltuna direktiivi tai asetus, joka ei nimenomaisesti palvele sijoittajia tai rahoitusmarkkinoiden kuluttajia, ei välttämättä ole toimivuudeltaan tehokkain mahdollinen.

5.1.3 EU-taksonomia

Osana EU:n kiristyvää lainsäädäntöä on myös kestävän rahoituksen taksonomia eli rahoituksen kestävyysluokitus. Kyseisen lainsäädännön pyrkimyksenä on saada rahoitusta ja pääomia suunnattua yhä enemmän kestäväan ja vastuulliseen liiketoimintaan sekä vihreään talouteen. Taksonomia kuuluu oleellisena osana EU:n kestävän rahoituksen toimintasuunnitelmaan, kuten myös aiemmin käsitelty kestävän rahoituksen sääntely, SFDR eli asetus ilmoitusvelvollisuudesta. Molemmat EU:n lainsäädäntöhankkeet tuovat näkyvän muutoksen ennen kaikkea finanssialan yrityksille sen tuomien uusien velvoitteiden mukana. EU-taksonomia pyrkii tunnistamaan yritysten liiketoiminnan toteuttamisen suhteessa EU:n kuuteen ympäristötavoitteeseen eli miten hyvin päivittäinen liiketoiminta noudattaa näiden ympäristötavoitteiden toteutumista. Taksonomialuokittelu koostuu kuudesta erillisestä osa-alueesta, jotka pohjautuvat EU:n ympäristötavoitteisiin. Finanssialan yritysten kohdalla EU-taksonomia astuu voimaan vuonna 2023, jolloin kyseisen toimialan organisaatioiden tulee ensimmäisen kerran raportoida liiketoimintansa osa-alueiden ympäristövaikutuksista taksonomialuokit-

telun mukaisesti. Finanssialan yritysten kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että finanssialan toimijoita veloitetaan julkaisemaan dataa omien sijoitusten sekä lainakan-
tojen kestävydestä. Kaikkien kyseisen toimialan yritysten ja toimijoiden on hyvä valmistautua tähän. (Kaarto 2024.)

Finanssialalla taksonomia-asetukseen varautumiseen on syytä kohdentaa re-
sursseja riittävästi. Asetuksen koskiessa rahoitustuotteiden kestävyttä, monet
sijoittajat varmasti pitävät taksonomiaa todella odotettuna muutoksena. Kulutta-
jien ja sijoittajien keskuudessa vihreät arvot ja kestävyys ovat nousseet viime
vuosina trendiksi, jolla on entisestään kasvava merkitys kuluttajavalinnoissa sekä
sijoituspäätöksissä. Sijoittajien näkökulmasta on osoitettu kokonaisvaltaista mie-
lenkiintoa EU:n taksonomia-asetusta kohtaan ja monet sijoittajat haluavatkin tie-
toja sijoitustuotteiden taksonomialuokituksen mukaisesta kestävydestä sijoitus-
päästösten tueksi (Ramboll n.d.). Tästä syystä finanssialan organisaatioiden olisi
elintärkeää tarkastella omaa rahoitus- ja sijoitustuotevalikoimaansa sekä ottaa
selvää tuotteiden kestävydestä taksonomialuokituksen kriteerien mukaisesti.
Mikäli asetuksen mukana tulevaan muutokseen ei varauduta riittävän huolelli-
sesti, voi se johtaa sijoittajien lähtemiseen toiselle finanssialan toimijalle ja sitä
kautta näkyä negatiivisena vaikutuksena tuotoissa sekä yrityksen liiketoiminnan
tuloksessa.

KUVA 6. Uusilla sääntelyillä tavoiteltavat muutokset.

5.2 Vastuullisuuden merkityksen kasvaminen työntekijöiden näkökulmasta

Vastuullisuuden merkitystä ajatellaan organisaatioissa usein asiakasnäkökulmasta mutta myös yrityksen työntekijöiden katsantokanta on tärkeää ottaa huomioon. Aiemmin vastuullisuus ja liiketoiminnan vastuullisuus ovat olleet käsitteitä, joiden kokonaisvaltaista merkitystä ei välttämättä työntekijöiden keskuudessa ymmärretty yhtä lailla verrattuna nykypäivään. Työntekijöille järjestetään finanssialalla yhä enenevässä määrin koulutuksia vastuullisuuteen liittyen sekä päivittäisiin toimintatapoihin pyritään tuomaan vastuullisuusnäkökulma yhä konkreettisemmin mukaan. Kyse ei ole vain strategiassa nähtävistä arvoalinnoista tai termeistä, vaan pyrkimyksenä on todella sitouttaa henkilöstö näihin linjattuihin vastuullisuusteemoihin muun muassa erinäisten koulutusten myötä. Lisäksi olennainen osa on kartoittaa työntekijöiden pohjatietämystä sekä henkilökohtaista kiinnostusta vastuullisuuden osalta esimerkiksi kyselyiden muodossa.

Työntekijöiden tietämystä vastuullisuusasioista olisi tärkeää kartoittaa ennalta etenkin vastuullisuuteen kohdistuvien muutosten vuoksi. Aiemmin vastuullisuus on pitkälti näkynyt työntekijöille ylemmältä tasolta tulevana strategialinjauksena, mutta sen konkreettista arvoa operatiivisessa liiketoiminnassa ei ole välttämättä ymmärretty. Myöskin monelle saattaa olla hieman epäselvää, mitkä omat mahdollisuudet ovat vastuullisuuden edistämisen osalta ja miten sen toteutumista voisi edesauttaa omia toimintatapoja muuttamalla. Finanssialaa ajatellessa, jokainen työntekijä toteuttaa omalla tavallaan vastuullisuutta toimimalla vaadittavien sääntelyiden ja asetusten mukaisesti. Kyse on tällöin kuitenkin organisaation vaatimasta vastuullisuuden tasosta eikä niinkään yksilön henkilökohtaisesta arvoalinnasta. Henkilöstön jäsenet kokevatkin vastuullisuuden ja sen tavoitteet finanssialalla varmasti melko eri tavoin ja lähestymistavat sekä ennakoasenteet vastuullisuutta kohtaan todennäköisesti vaihtelevat.

Tässä työssä aiemmin käytiin läpi sitä, kuinka finanssialalla vastuullisuutta tai vastuullisia liiketoimintatapoja on jossain määrin hankalampi tunnistaa. Tämä voi luoda mahdollisuuden myös tilanteeseen, jossa työntekijät eivät koe vastuulli-

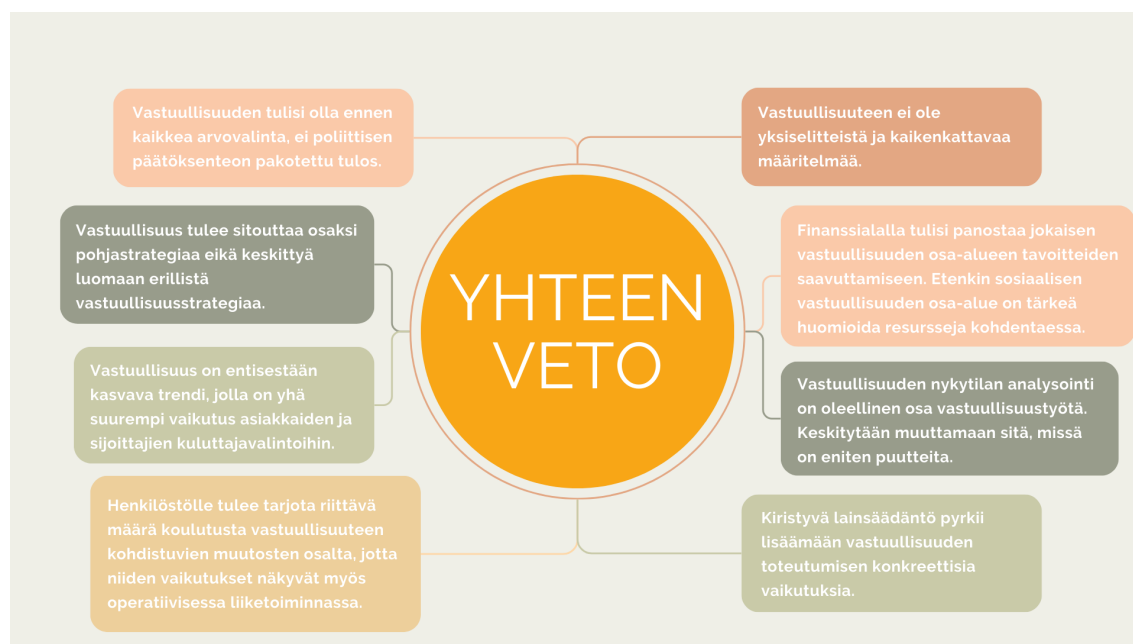
suutta asiana, johon heidän toiminnallaan olisi todella vaikutusta. Näin ei kuitenkaan todellisuudessa ole. Mikäli vastuullisuudella halutaan saavuttaa pysyviä vaikutuksia niin organisaation liiketoimintaan kuin myös kansainvälisellä tasolla, on jokaisen henkilöstön jäsenen sitouduttava tahoillaan vastuullisuuden arvovalintaan. Yritykset voivat tukea omaa henkilöstöään tähän tuomalla vastuullisuuden yhä konkreettisemmin arkipäivään, antamalla ymmärrettäviä esimerkkejä toimintatavoista ja kehityskohteista, joilla pyritään viemään kestävästä kehityksestä sekä vastuullisuutta yhä eteenpäin. Lisäksi päivittäisiä työtehtäviä olisi ratkaisevaa tarkastella ja etsiä niistä potentiaalisia kehityskohteita, joita voitaisiin muuttaa vastuullisempaan suuntaan.

6 POHDINTA / YHTEENVETO

Vastuullisuus on todellakin hyvin laaja-alainen ja vaikeasti määriteltävissä oleva kokonaisuus. Opinnäytetyön tavoitteena oli tunnistaa vastuullisuuden tärkeimpiä ominaispiirteitä finanssialan näkökulmasta sekä minkälaisia muutoksia niihin on odotettavissa tulevaisuudessa. Finanssialalla vastuullisuus on pitkän aikaa näytettyynyt lukuisten sääntelyiden sekä riskienhallinnallisten toimintaohjeiden kautta, mutta tulevaisuudessa vastuullisuuteen tulee panostaa yhä kokonaisvaltaisemmin. Yhteenvetona voidaan todeta asiakkaiden muodostavan oleellisen osan finanssialan yritysten tuloista, joten asiakkaita koskeviin vastuullisuuden tavoitteisiin tulisi suunnata konkreettisia toimenpiteitä entistäkin enemmän. Tämän lisäksi nykyisen henkilöstön koulutuksen ylläpitäminen vastuullisuuden ajankohtaisista muutoksista on ratkaisevaa vastuullisuuden toteutumiseksi operatiivisessa liiketoiminnassa. Vastuullisuuteen panostamisen kautta voidaan lisäksi saavuttaa merkittävä kilpailuetu finanssialalla, jonka avulla voidaan myös houkuttaa uusia työntekijöitä omaan organisaatioon töihin.

Vastuullisuutta ja oman yrityksen kannalta merkittävimpiä vastuullisuusteemoja ja -tavoitteita rajatessa on ensisijaisesti tärkeää muistaa ottaa huomioon oman organisaation toimiala ja ympäröivät markkinat. Oleellinen osa vastuullisuustyön taustaa on tunnistaa yrityksen vastuullisuustyön nykytila ja kohdentaa resursseja vastuullisuustyön osalta ennen kaikkea niihin osa-alueisiin, joissa on eniten parannettavaa tai puutteita. Finanssialalla merkittävimpana osa-alueena nousee esiin ennen kaikkea sosiaalinen ja taloudellinen vastuullisuus sekä hyvä hallintotapa, joiden osalta vastuullisuustavoitteita tulee tarkentaa entisestään tulevaisuudessa. Liiketoiminnan vaikutukset ympäristöön ja ilmastoon eivät ole finanssialan yritysten kohdalla välttämättä yhtä helposti tunnistettavissa verrattaessa muihin toimialoihin, mutta siitä huolimatta ympäristövastuun osa-alueetta ei tule unohtaa vastuullisuusohjelmasta. Muun muassa rahoitusjärjestelmässä kiertävän käteisen rahan määrän vähentäminen on merkittävä osa ympäristövastuun edistämistä, johon finanssialalla operoivien toimijoiden tulisi kiinnittää huomiota.

Finanssialaa kohtaan on viime vuosina kohdistunut uusia lainsäädäntöhankkeita kiristyvien EU-direktiivien ja asetusten myötä, joilla on näkyvä merkitys vastuullisuuden tavoitteiden, niiden toteutumisen mittaamisen sekä niistä vaadittavien raportointien osalta. Nämä muutokset lainsäädännössä ja sääntelyissä lisäävät työmäärää organisaatioissa, mutta vastuullisuustyöhön olisi hyvä muistaa kohdentaa riittävä määrä resursseja. Toimijoiden tulisi olla ajan tasalla toimialaa koskevista muutoksista vastuullisuuteen liittyen ja valmistella näitä oman organisaation näkökulmasta jo hyvissä ajoin, jotta lainsäädännön astuessa voimaan suuntaviivat olisivat jo mahdollisimman selkeät. Tulevaisuuden muutokset tulevat näkymään finanssialalla laajenevina raportointivelvoitteina, joissa vastuullisuuden kaikki osa-alueet tulee ottaa aiempaa tarkemmin huomioon. Dataa vastuullisuusteosta ja niitä koskevien tavoitteiden saavuttamisesta vaaditaan yrityksiltä aiempaa enemmän sekä tämän myötä saamaan vastuullisuustyöstä pyritään saamaan finanssialalla yhä läpinäkyvämpää ja uskottavampaa ulospäin.

KUVA 7. Tärkeimmät nostot liittyen finanssialan vastuullisuuteen.

Vastuullisuuden roolia osana finanssialan yritysten strategiaa on sen toteutumisen kannalta oleellista havainnoida ja pyrkiä sitouttamaan vastuullisuus osaksi organisaation pohjastrategiaa, eikä niinkään nähdä sitä täydentävänä ja erillisenä osana. Organisaatioissa tulisi entistäkin enemmän nähdä vastuullisuus arvovalintana, johon halutaan omasta tahdosta sitoutua eikä pakollisena poliittisen päätöksenteon tuloksena, jota on sitovan lainsäädännön valossa vain välttämätöntä

noudattaa. Mikäli jälkimmäinen skenaario toteutuu ja yrityksessä ei pohjimmiltaan uskota vastuulliseen liiketoimintaan, näkyy se henkilöstön työotteesta ja täten vaikuttaa koko organisaation vastuullisuuden toteutumiseen. Vastuullisuudella tavoiteltavat tulokset ovat tällöin vaarassa jäädä vähäisiksi tai jopa täysin olemattomiksi.

Henkilöstölle tuleekin tarjota riittävästi ajantasaista koulutusta vastuullisuuden suhteen ja kartoittaa myös omien työntekijöiden suhtautumista vastuullisuuteen sekä niitä koskeviin tavoitteisiin. Henkilöstöä tulee kuulla vastuullisuusteemojen osalta ja vastuullisuustavoitteiden laadintaan olisi hyödyllistä ottaa mukaan myös henkilöstöä erinäisistä positioista ja eri puolelta organisaation liiketoimintoja. Henkilöstö omaa parhaimman tietotaidon operatiivisen liiketoiminnan eri prosesseista ja niiden vaiheista sekä siten voi tuoda korvaamattoman panoksen vastuullisuustavoitteiden ja -tekojen laadintaan sekä pohtimiseen. Etenkin finanssialan yrityksille vastuullisuus näyttäytyy tekijänä, jolla voidaan mahdollisesti saavuttaa suurta kilpailuetua verrattuna toiseen saman toimialan toimijaan. Kuitenkin taustamotiivina tulisi aina olla vilpittömät aikeet, joissa pyritään tarjoamaan asiakkaille ja sijoittajille heidän suosimiaan vastuullisia rahoitus- sekä sijoitustuotteita, eikä tavoitella sen kautta vain mahdollisimman suuria tuottoja.

LÄHTEET

Asetus 2019/2088/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kestävyyteen liittyvien tietojen antamisesta rahoituspalvelusektorilla. Euroopan unionin virallinen lehti 27.11.2019. Viitattu 22.4.2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:32019R2088>

Asetus 2016/679/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta. Euroopan unionin virallinen lehti 27.4.2016. Viitattu 22.4.2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

Asikainen, M. 2022. Viherpesu on yleistä, mutta seuraukset voivat olla arvaamattomat. Esignals 20.12.2022. Viitattu 20.4.2024. <https://esignals.fi/kategoria/liiketoiminta/kiertotalous-ja-vihrea-siirtyma/viherpesu-on-yleista-mutta-seuraukset-voivat-olla-arvaamattomat/#2388eb18>

Dalibozhko, A. & Krakovetskaya I. 2018. Youth entrepreneurial projects for the sustainable development of global community: evidence from Enactus program. SHS Web of Conference 57, 01009 (2018), 3. Viitattu 14.5.2024. https://www.researchgate.net/figure/The-interconnection-of-the-elements-of-the-Triple-Bottom-Line-concept_fig1_329185478

Direktiivi 2022/2464/EU. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi asetuksen (EU) N:o 537/2014, direktiivin 2004/109/EY, direktiivin 2006/43/EY ja direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta yritysten kestävyysraportoinnin osalta. Euroopan unionin virallinen lehti 14.12.2022. Viitattu 21.5.2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464>

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2022. Vastuullisuus. Verkkosivu. Viitattu 22.2.2024. <https://ek.fi/tavoitteemme/vastuullisuus/>

Elkington, J. 2018. 25 Years Ago I Coined the Phrase “Triple Bottom Line.” Here’s Why It’s Time to Rethink It. Harvard Business Review. Verkkosivu. Viitattu 4.3.2024. <https://hbr.org/2018/06/25-years-ago-i-coined-the-phrase-triple-bottom-line-heres-why-im-giving-up-on-it>

European Commission. n.d. Sustainability-related disclosure in the financial services sector. Verkkosivu. Viitattu 5.3.2024. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/disclosures/sustainability-related-disclosure-financial-services-sector_en

European Commission. n.d. Corporate sustainability reporting. Verkkosivu. Viitattu 25.4.2024. https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

EUR-Lex. 2022. Yleinen tietosuojasetus (GBDR). Verkkosivu. Viitattu 7.5.2024. <https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/summary/general-data-protection-regulation-gdpr.html>

Finanssivalvonta. n.d. Tietoa Finanssivalvonnasta. Verkkosivu. Viitattu 4.3.2024. <https://www.finanssivalvonta.fi/finanssivalvonta/>

Finanssivalvonta. n.d. Kestävä rahoitus. Verkkosivu. Viitattu 5.3.2024. <https://www.finanssivalvonta.fi/finanssisektorin-toimijalle/paomamarkkinat/kestava-rahoitus/>

Finanssivalvonta. 2022. Finanssivalvonta muistuttaa rahastotoimijoita, omaisuudenhoitajia ja sijoitusneuvoja kestävästä rahoituksesta koskevan sääntelyn soveltamisesta. Verkkosivu. Viitattu 5.3.2024. <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/valvottavatiedotteet/2022/finanssivalvonta-muistuttaa-rahastotoimijoita-omaisuudenhoitajia-ja-sijoitusneuvoja-kestavaa-rahoitusta-koskevan-saantelyn-soveltamisesta/>

Finanssivalvonta. 2023. Yhtiöt toimineet viherpesun riskin vähentämiseksi. Verkkosivu. Viitattu 2.5.2024. <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/markkinat-tiedotteet/markkinat-tiedote-42023/14.-yhtiot-toimineet-viherpesun-riskin-vahentamiseksi/>

Fondita. 2023. Kestävän rahoituksen tiedonantoasetus (Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR). Verkkosivu. Viitattu 20.4.2024. <https://fondita.fi/vastuullinen-sijoittaminen/sfdr/>

Galant, A. & Cadez, S. 2017. Corporate social responsibility and financial performance relationship: a review of measurement approaches. Economic Research- Ekonomska Istraživanja 30 (1), 676-693. Viitattu 14.5.2024. <https://hrcak.srce.hr/file/269178>

Jääskeläinen, H. 2023. Tutkimus: Vastuullisuus on sijoittajalle yhtä tärkeää kuin tuotto. Viisas Raha 13.7.2023. Viitattu 21.5.2024. <https://viisasraha.fi/Sijoittaminen/Tutkimus-Vastuullisuus-on-sijoittajalle-yht%C3%A4-t%C3%A4rke%C3%A4%C3%A4-kuin-tuotto>

Kaaresvirta-Huhta, P. 2023. EU:n kestävästä rahoituksen tiedonantoasetus lupaa hyvää, mutta toteutus jättää toivomisen varaa. Finanssiala 28.12.2023. Viitattu 21.4.2024. <https://www.finanssiala.fi/uutiset/eun-kestavan-rahoituksen-tiedonantoasetus-lupaa-hyvaa-mutta-toteutus-jattaa-toivomisen-varaa/>

Kaarto, E. 2024. Vastuullisuus ja ESG-raportointi murroksessa - mihin yritysten on varauduttava? Procounor. Verkkosivu. Viitattu 15.2.2024. <https://procounor.fi/blogi/vastuullisuus/>

Kierivä. n.d. CSRD eli kestävyysraportointi. Verkkosivu. Viitattu 23.4.2024. <https://www.kieriva.fi/csrd/>

Kuluttajaliitto. n.d. Yhteiskuntavastuu. Verkkosivu. Viitattu 22.2.2024. <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/yhteiskuntavastuu/>

Kumppania. 2023. Vastuullisuus on osa strategiaa, ei vain päälle liimattu kuriositeetti. Verkkosivu. Viitattu 20.4.2024. <https://kumppania.fi/2023/08/31/vastuullisuus-on-osa-strategiaa/>

Laki Finanssivalvonnasta 19.12.2008/878. Viitattu 5.3.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080878>

Laki luottolaitostoinnasta 8.8.2014/610. Viitattu 4.3.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140610#O1L1P1>

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444. Viitattu 4.3.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170444#L4>

Lipponen, K. 2023. Vastuullisuus on rikki – yritysten on siirryttävä uudistavaan liiketoimintaan. Yritysvastuuverkko FIBS. Verkkosivu. Viitattu 21.2.2024. <https://fibsry.fi/uutishuone/blogit/vastuullisuus-on-rikki-yritysten-on-siirryttava-uudistavaan-liiketoimintaan/>

Logistiikan Maailma. n.d. Taloudellinen, ympäristö- ja sosiaalinen vastuu. Verkkosivu. Viitattu 8.2.2024. <https://www.logistiikanmaailma.fi/logistiikka/vastuullinen-logistiikka/taloudellinen-ymparisto-ja-sosiaalinen-vastuu/>

Nordea. 2023. Mikä on ESG? Verkkosivu. Viitattu 15.2.2024. <https://www.nordea.com/fi/uutiset/mika-on-esg>

OP Ryhmä. n.d. Vastuullisuusohjelma. Verkkosivu. Viitattu 15.4.2024. <https://www.op.fi/op-ryhma/vastuullisuus/vastuullisuusohjelma/tavoitteet>

Pekonen-Ranta, M. 2024. Finanssialan EU-tavoitteet. Finanssiala. Verkkosivu. Viitattu 14.5.2024. <https://www.finanssiala.fi/aiheet/eu/>

Puro, I. n.d. Vastuullisuuden merkitys kasvaa myös finanssialalla. Martti Ahtisaari Instituutti, Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu. Verkkosivu. Viitattu 21.2.2024. <https://www.mai.fi/ajankohtaista/vastuullisuuden-merkitys-kasvaa-myos-finanssialalla.html>

Ramboll. n.d. EU-taksonomia on täällä. Verkkosivu. Viitattu 10.5.2024. <https://c.ramboll.com/fi/eu-taksonomia>

Suomen Pankki. n.d. Vastuullisuusohjelma. Verkkosivu. Viitattu 4.3.2024. <https://www.suomenpankki.fi/fi/suomen-pankki/vastuullisuus/vastuullisuusohjelma/>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Yritysvastuun raportoinnin ensiaskeleet. Tietopaketti pk-yrityksille.

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjV4r-6d2EAXWBKBAIHWNxCMaQFnoECBY-QAQ&url=https%3A%2F%2Ftem.fi%2Fdocuments%2F1410877%2F2864722%2FYritysvastuun%2Braportoinnin%2Bensi%2Baskleet_260917.docx&usq=AOvVaw07sdodstrPckRf-BqvaBaNh&opi=89978449

UN Global Compact Network Finland. n.d. Hyvä hallinto ja taloudellinen vastuullisuus. Verkkosivu. Viitattu 16.2.2024. <https://www.globalcompact.fi/hyva-hallinto-ja-taloudellinen-vastuullisuus>

University of Wisconsin Extended Campus. 9.12.2022. Triple Bottom Line.
Verkkosivu. Viitattu 22.2.2024. <https://uwex.wisconsin.edu/stories-news/triple-bottom-line/>